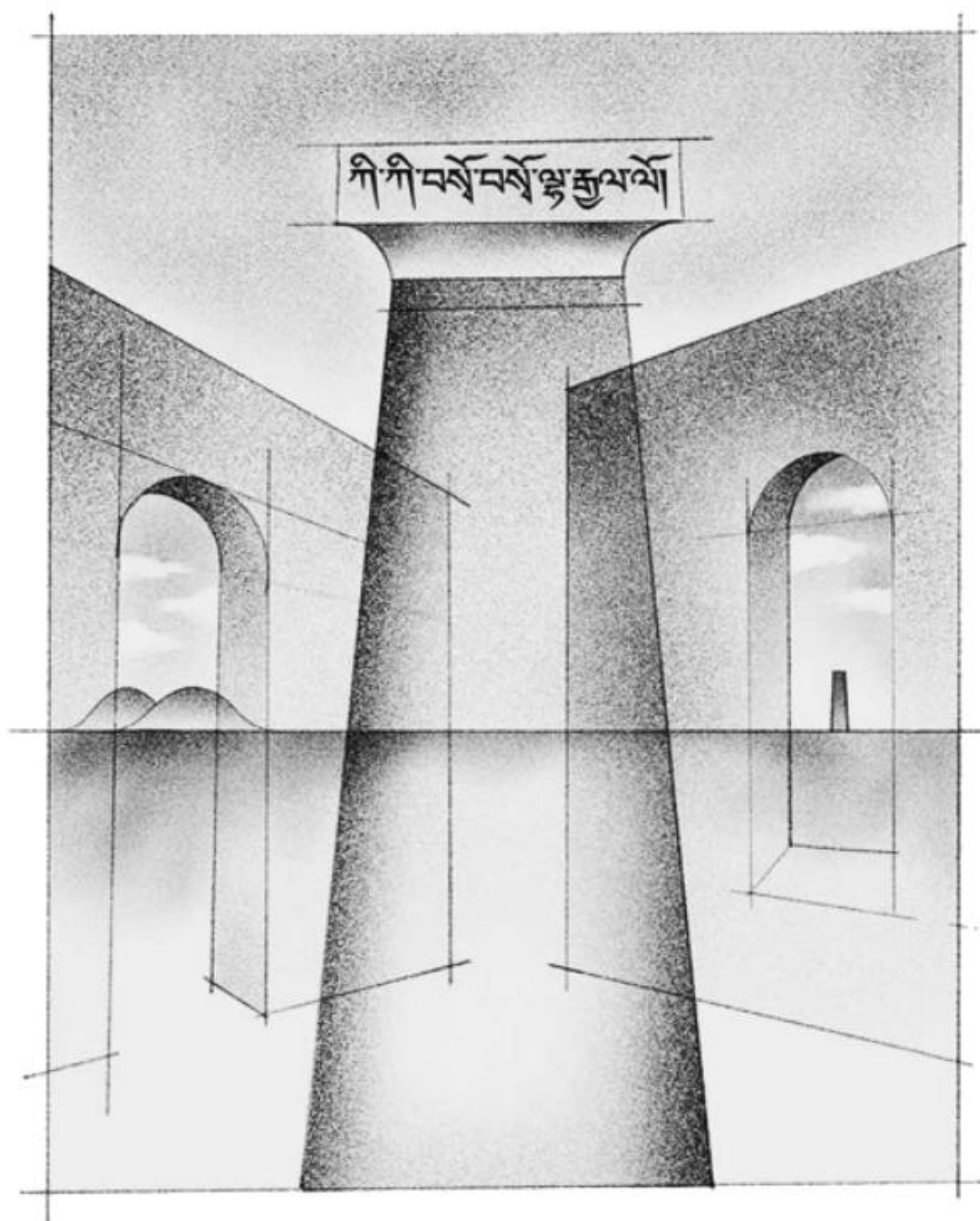
Costin Vlad Alamariu

Selektivní rozmnožování a vznik filosofie

Výběr a překlad z díla

ORIGINÁLNÍ DÍLO DOSTUPNÉ Z:
https://archive.org/details/costin-vlad-alamariu-selective-breeding-and-the-birth-of-philosophy/

Překlady podstupují průběžnou revizí, není tedy zaručena absolutní správnost překladu - i v rovině pravopisné a formátové.

Obsah

Předmluva

Distertační práci obvykle čtou pouze školitelé studenta. Obecně je to pochopitelné, protože i když má disertační práce dobré myšlenky, není příjemné ji číst. Tuto disertační práci je příjemné číst: Vím to, protože mnoho přátel a známých, někteří s náročným vkusem, si ji velmi užilo a pobavilo se u ní. Tímto způsobem mohu ospravedlnit její zveřejnění. Odhaduji, že většinu těch, kdo ji budou číst, budou bavit její myšlenky, a dokonce i její podání. A já se rád bavím.

Toto je práce o Nietzschem. Moje posedlost Nietzschem začala, když mi bylo šestnáct let. Inspirován Nietzschem jsem se vrátil k Homérovi a Platónovi a četl je skrze Nietzscheho provokace. Tyto provokace mě také inspirovaly k tomu, abych se naučil řecky. Řekl bych, že myšlenky, které stojí za touto prací, jsem promyslel někdy v době, kdy mi bylo dvaadvacet let. Základní problém, který mě tehdy stejně jako dnes motivoval: co je život v protikladu ke smrti a co je život jako plný život v protikladu k životu jako ochuzenému životu.

Odpusťte mi můj teatrální výrok: Vzpomínám si, jak jsem si jako malý kluk hrál v parcích a byl jsem fascinován různými zvířaty a hmyzem, které jsem nacházel. Fascinovali mě také lidé, které jsem vnímal jako další druh tohoto matoucího živočišného života a kteří pro mé chlapecké vnímání kolísali od zářivých a úžasných až po hluboce odpudivé. Nechci spekulovat ani psychologizovat, ale vyrůstal jsem v místě a době, kde bylo při zpětném pohledu každému jasné, že veřejná morálka je přetvářka a kde „všechno končí“. Neprožíval jsem to však jako bolest. Na své dětství vzpomínám velmi rád. V tom

rozkladu byla neuvěřitelná svoboda. A na rozdíl od toho, co jsem našel, když jsem přišel na Západ, jsem měl svobodu, která je pro dnešní děti ve velkých městech nepředstavitelná. Zatímco já a moji kamarádi jsme byli většinou divocí a směli jsme být. Měli jsme k dispozici celé velkoměsto, které jsme mohli prozkoumávat a dělat v něm neplechu, v osmdesátých letech Bukurešť. Mám krásné vzpomínky na vzrušení, objevování, neplechu a podvratnou činnost proti autoritám a podlé okázalé vládě. Pamatuji si, že mě od nejútlejšího věku přitahovalo to, co je špinavé a zakázané.

Pozornost médií a politická hysterie kolem obecného komplexu myšlenek, jimiž se tato práce zabývá: eugeniky, šlechtění, „manželských režimů" apod., neustálá hysterie od roku 1950, která v poslední době vyvrcholila v horečné posedlosti „nietzscheánsským vitalismem" a podobně, mě přesvědčily, že nastal čas publikovat tuto disertaci pro širší publikum. K publikaci mě motivuje i to, že se o této práci už léta lže; včetně nedávných článků v tzv. masmédiích. Čtenář může má slova posoudit sám. Oproti originálu jsem toho změnil jen velmi málo; několik drobných kosmetických úprav, tu a tam jsem přidal větu pro upřesnění, nikdy jsem nic neubral. Občas jsem přesunul poznámku pod čarou do hlavního textu tam, kde jsem to považoval za správné. Také jsem přidal dlouhý úvod, abych jasněji vysvětlil, o čem tato práce vlastně je: o problematice biologie, šlechtění a eugeniky při objevování pojmu příroda Řeky před zhruba 2600 lety. Když jsem tuto práci předkládal, nemohl jsem tyto věci otevřeně říci, ale teď už mohu.

V některých částech této práce bych, kdybych měl v době jejího odevzdání plnou svobodu, postupoval jinak. Všimněte si několika rozpačitých momentů: například tu a tam nějakého zřeknutí se odpovědnosti, že vyjádřené názory nejsou mé vlastní. Je to prostě dáno politickými a profesními omezeními akademické obce a je to něco, s čím jsem se smířil, když jsem nastoupil do akademického programu v Americe ve stavu, v jakém je posledních dvacet nebo třicet let. Už v roce 2015 byla situace dost nabitá: kvůli kapitole Platón byl můj hlavní poradce nesmiřitelný, snad mě nazval i náckem a tak dále. Přišlo mi to zábavné; nevadilo mi přidat pár výtek. I tak jsem ale dostal značnou volnost; i když mám podezření, že kdybych s odevzdáním této práce čekal ještě rok, možná bych ji nedokončil. Kromě toho si možná všimnete některých straussovských výrazů a dusných straussovských afektů, stejně jako možná odkazů na tohoto autora a jeho intelektuální potomky, které mohou místy působit nuceně nebo vykonstruovaně. Já sám nejsem straussián a raději bych to nedělal, ale cítil jsem, že z profesní loajality to opět musím udělat. I když by mě teď velmi bavilo tvrdit, že jsem se všechny své nemravné nápady naučil od svých poradců a že existuje tajná strausovská škola pro lidi neobvyklého přesvědčení, jako jsem já, myslím, že ani oni si to nezaslouží. Všechno, co mě zajímá, jsem se naučil sám a rozhodně ne od nějakých profesorů. Není to ode mě arogantní, že to říkám, ale je to pravda.

O Leo Straussovi a straussovcích se přinejmenším od počátku roku 2000 píše spousta nesmyslů. Straussovi

paranoidní a hysteričtí odpůrci i straussiáni samotní se mýlí a lžou. Na jedné straně stojí lidé jako Shadia Druryová, kteří chtějí školu prezentovat jako fašistické spiklence nebo tvrdé pravicové intrikány, kteří mají obrovskou moc a vliv v americké vládě a akademické obci. Něco podobného tvrdí Paul Gottfried a další pravicoví představitelé. Na druhou stranu mnozí prominentní straussiáni sami sice tato obvinění zpochybňují, ale ve skutečnosti je nepopírají. Těší se z proslulosti a z toho, že musí být velmi mocnými operátory nebo machiavelistickými šedými eminencemi. To je mnohem lepší než myšlenka, že jsou neúčinnou dámskou čtenářskou skupinou. Jsou tak mocné, že byly téměř úplně odstraněny z těch několika málo pozic, které kdysi zastávaly na významných univerzitách. Jiní straussiáni tato tvrzení popírají, ale věnují se jinému obskurnímu sebechválení, kdy se považují za strážce klasické filosofie a světla svobody myšlení, republikánské umírněnosti atd. a dalších piet tohoto druhu. Nic z toho není pravda.

Pravdou je, že až donedávna se straussiáni přes všechny své chyby vyznačovali tím, že byli alespoň obecně tolerantní k neobvyklým názorům. Ne ke všem, ale k některým ano. Proto jsem se k nim také vydal studovat. Byli obecně tolerantní: věděli, že nejsem jedním z nich, ale přesto se ke mně chovali dobře a mé studium vítali. Pro lidi je teď těžké si to představit, ale v roce 2009 nebo 2010 jsem četl Jungera a Mišimu a mluvil o nich, a v té době tito lidé nebyli nikomu na očích jako nebezpečí. Vzpomínám si, že mě dokonce blahosklonně povzbuzovali: „Aha, vidím, že se ti líbí někteří reakční autoři... ale to je v pořádku!“ To pro mě bylo přijatelné, dokonce vítané.

Nevyhledával jsem souhlas a od nikoho jiného bych se tolerance nedočkal. V tomto smyslu jsem straussiánům vděčný. Ve skutečnosti jsou bezmocnou menšinou, i když domýšlivou; ale to, že jsou domýšliví, není důvod k nenávisti. Ať už jsou jejich chyby jakékoliv, člověk by neměl nenávidět bezmocné tolerantní menšiny ani se do nich navážet. Jejich nedávné vyřazení z prominentních akademických kruhů nic nezlepší.

Řekl jsem, že tuto disertační práci zveřejňuji, protože je zábavné ji číst a protože se o ní v médiích lže a já bych byl rád, kdyby o ní existoval trvalý záznam, aby se přestalo překrucovat. Myslím si, že myšlenky, které zde prezentuji, jsou v neadekvátním formátu, akademickém formátu... ale myslím si, že myšlenky zde uvedené jsou důležité a nové. V jistém smyslu si myslím, že jen představuji Nietzscheho vlastní čtení Řeků; ale rád bych si myslel, že v Řecích a o zrodu filosofie nacházím něco, na co Nietzsche poukázal, ale co možná plně nevysvětlil.

Že **západní filosofická tradice, jak se dostala do naší doby, myslím v podobě platónsko-sókratovské tradice; nebo jak Nietzsche nazval sókratovsko-alexandrijskou vědeckou civilizaci... Mám na mysli, že se zrodila v aktu rétorického zastírání a konzervativní zbabělosti: to je jedno z tvrzení této disertace. Explicitně ho nevyložím; podobně jako sami Řekové, protože jsem nemohl. Kritias, Sókratův žák, byl Hitlerem starověkého řeckého světa. On a jeho přátelé zavedli režim založený takříkajíc na ateistickém biologismu; na „radikalizované Spartě", eugenické antinomické diktatuře. Byl možná tím, co o něm dnes tvrdí Hitlerovi nejhysteričtější odpůrci. Kritias za svou krátkou**

vládu zabil více Athéňanů, než kolik jich zemřelo za desítky let války se Spartou. Vyhnal z města téměř všechny a vypálil doky, které byly vnímány jako zdroj demokratické moci. Zbavil se všech eleuských kněží, protože byli nudnými náboženskými moralisty. Smysl spartské ústavy viděl ve vytvoření jednoho „nejvyššího biologického exempláře“ a Kritias se snažil založit stát založený na těchto myšlenkách. On i jeho přátelé byli poměrně rychle svrženi. Proti této katastrofě, provedené ve jménu filosofie a přírody (biologie), se zvedla předvídatelná reakce. Ostatní Sokratovi žáci, přinejmenším většina z nich, stejně jako Isokratés a další, se od Kritiase a jeho názorů distancovali: „My nejsme jako on. Jsme dobří chlapci. O tom vlastně filosofie není. My děláme něco jiného. Jsme společensky odpovědní dobří hoši.“ Zní vám to povědomě?

Nezáleží na tom, zda někdo jako Kritias představoval zkreslení filosofie, jaká existovala v té době, nebo zkreslení představy přírody jako biologie a eugeniky. Reakce proti němu a horlivost dalších významných příslušníků jeho „kmene“ distancovat se od něj způsobily stejné zkreslení v opačném směru. A tak se západní filosofie rodila v atmosféře hysterie a zřeknutí se „Hitlera“, stejně jako v naší době panuje hysterie a zkreslení kolem pojmů biologie a přírody kvůli událostem před 80 lety. Platón a mnozí jiní té doby proto mnohé tajili: protože museli. Na rozdíl od pozdějších myslitelů si byli vědomi důležitosti toho, co skrývali. Považovali to za důležitou věc. Mysleli si, že problém biologie, řečeno našimi slovy, nebude nikdy

zapomenut. Problém je v tom, že skrývali příliš dobře. A tak nakonec pravdu o významu „přírody“ skutečně zastřeli. Když se eugenika zastírá, je velká šance, že dostanete dysgenické výsledky. A dysgenika na rozdíl od eugeniky v kombinaci s moderní technologií - dalším produktem sokratovsko-alexandrijské vědecké civilizace - vede k mechanizované a univerzalizované dysgenice. Snažím se vysvětlit některé důsledky Nietzscheho díla pro svět, v němž je stále jediným prorokem a zůstane jím po několik staletí.

To jsou velké otázky. Trochu se stydím, že tak velké otázky jsou předkládány v této velmi nevhodné formě, ve formě mé doktorské práce. Rád bych z toho někdy udělal skutečnou knihu, v níž se budu zabývat i dalšími autory, jako je Theognis. Přesto si myslím, že má cenu ji publikovat nyní v této podobě; a jak říkám, myslím, že je přiměřeně příjemná i pro neakademické publikum, protože není napsána nudným způsobem, jakým jsou psány jiné disertace. Je „plná jisker a ohně“, jak mi v soukromí řekl Harvey Mansfeld, jeden ze čtenářů. Zveřejňuji ji, protože chci, aby myšlenky a tvrzení v ní obsažené byly široce známé a diskutované.

str. 9 – 13

Úvod: Šlechtění - základ veškerého zákona

„Dalo by se tedy usuzovat, že právě antická antropologie by mohla vést k masovému výcviku a eugenice.“

Alexander Kojeve

Rozmnožování

Sexuální trh je vrcholem všech ostatních trhů. Zejména muži jsou motivováni dělat jen to, co je třeba, aby si zajistili pohlavní styk s partnerkami podle svého výběru, a v mnoha případech i jistotu v otázce styku, kterou je potomstvo. **Přinejmenším u průměrných mužů za průměrných okolností nejsou motivováni pracovat pro něco víc, i když to samozřejmě není jediná pohnutka.** Pro muže i ženy je snaha o přístup k pohlavnímu styku, k partnerům podle vlastních představ a k možnostem zplodit či porodit děti určující pro každý další ekonomický, politický a sociální režim.

Znalost tohoto základního ne-tajemství o lidské přirozenosti byla základním kamenem každého velkého a trvalého státu, náboženství nebo řádu již od starověku.

Mnohé tradice tvrdí, že bájní zakladatelé věnovali pozornost především a nejvíce zákonům o manželství či plození, nebo jinak dávají najevo, že tento akt založení je zásadnější než jakýkoli jiný. Kekrops, božský napůl hadí zakladatel Athén, který povstal ze země, prý především vytvořil jejich manželské zákony. Solón, legendární zakladatel Athén, reformoval jejich zákony o manželství, aby zajistil, že páry nebudou uzavírány pro osobní zisk nebo finanční účely, ale z

důvodů, které bychom mohli nazvat „eugenickými“, aby byla zajištěna kvalita občanů. Některé zákony dokonce upravovaly počet styků, které se musely minimálně uskutečnit, aby byla zajištěna harmonie domácnosti.

Řím začíná plánovaným znásilněním neboli sňatkem z únosu, který provedl jeho válečnický zakladatel Romulus a jeho bojová skupina vyděděnců a vyvrhelů. Znásilnění Sabinek je zároveň zakladatelským činem římského národa a základem římského manželského práva a vztahů mezi římskými muži a ženami. Císař Julián, když píše o legendárním římském zákonodárci Numovi Pompilovi, jej chválí jako zakladatele Říma, muže, který v čistotě svého srdce obcoval s bohyněmi v poušti; Julián výslovně zmiňuje s použitím běžně tradované formulace, že Numa především vytvořil římské zákony chrámového kultu, tedy že založení náboženství následovalo až po založení města prostřednictvím obřadů manželství a rozmnožování. Samotné Numovo náboženství však bylo založeno na prvotnějším „manželství“ mezi panovníkem a místní bohyní. Při založení říše, nebo, jak by se mohlo zdát některým, při znovuzaložení republiky s Caesarem Augustem, se Octavianovy nejdůležitější právní předpisy při různých příležitostech během jeho vlády týkaly znovuzavedení manželského práva.

V Bibli se tři z deseti přikázání zabývají právě touto otázkou: nepožaduj cizí ženy, nesesmilňuj a cti matku a otce; poslední přikázání je prvním „podstatným“ přikázáním, které se netýká přímo úcty k Bohu, ale týká se lidského chování jako takového, a proto se Nietzsche mimo

jiné domníval, že je konstitutivním cílem Hebrejců, snahou, která je definuje jako národ. V judaismu se během nejsvětějšího dne Jom kipur tradičně opakuje zákaz konkrétně incestu v 18. kapitole knihy Leviticus, který, jak zmiňuje Leo Strauss, souhlasí s Nietzschem, je předpokladem úcty k matce a otci. Zvláště silný je však jazyk 18. kapitoly knihy Leviticus s výčtem sexuálních zákazů, který nové zákony Hebrejců staví do kontrastu se zákony Egypťanů a ostatních, kteří přišli před nimi, kteří zemi znesvětili a které země vyvrhla.

Bůh se již dříve pokusil nastolit svou vládu s prvním člověkem, Adamem, nebo jak bychom možná v žertu mohli říci „ideálním člověkem“, a neuspěl. Poté se pokusil nastolit svou vládu s univerzálním člověkem po Noemovi, což se mu také nepodařilo. Neúspěch Božího plánu s Adamem a následně debakly generací následujících po Adamovi, které vedly k potopě, souvisely s otázkami sexuálního přestupku nebo nesprávného šlechtění. Po neúspěších nejprve s ideálním člověkem a poté s univerzálním člověkem po Noemovi se Bůh rozhodl zavést svůj zákon v rámci kmene či národa. **A základním kamenem tohoto základu je soubor zákonů, které mají co do činění se šlechtěním, manželstvím a řízením sexuálních vztahů. Hebrejci věřili, že tyto zákony jsou konstitutivní pro ně samotné, a cizinci to cítili také, i když to možná někdy vyjadřovali nespravedlivě. Mnohem později se nepřátelsky naladěný Tacitus, Říman, který si vysoce cenil monogamie, litoval její ztráty mezi civilizovanými a chválil ji u starých kmenových Germánů,**

se snažil Židy odlišit především jejich sexuálními a manželskými zvyklostmi či zákony.

Sociální konzervativci mimo jiné často připomínají, že starověký člověk nebo alespoň Bible se o tyto záležitosti stará, ale velmi často je redukují na formuli „rodina je základní jednotou společnosti". I kdyby to byla pravda, není to konečný důvod, proč starověcí zákonodárci mezi Hebrejci, Římany nebo Řeky - třemi neobvykle monogamními společnostmi ve starověkém světě - ale i jinými, věnovali těmto typům zákonů takovou pozornost. Pokud by přirozenou touhou průměrného muže bylo být dobrým manželem a otcem, pak by jejich práce byla snadná. Ale například v raném Římě muselo být svobodné mládenectví zakázáno zákonem. Problém s názorem sociálního konzervativce spočívá v tom, že předpokládá, že povinnost muže vůči manželce a dětem je přirozenější, a tudíž snadněji vynutitelná, než ve skutečnosti je. Často nevidí obrovskou práci, která musela být vynaložena na to, aby se muži stali dobrými manžely nebo otci, ani velká privilegia, jimiž museli být muži přiměni, aby tyto povinnosti přijali; ještě méně vidí nebo se odvažují zmínit velkou práci - někteří by řekli útlak -, která musela být vynaložena na to, aby se ženy staly věrnými manželkami a matkami.

Sociální liberálové a feministky dělají stejnou chybu. Předpokládají, že problém je v tom, že muži touží po patriarchátu a vlastnictví ženy a rodiny, že muži touží po nadvládě nad ženou a dětmi. Nevidí, že to jsou zčásti

metody, k nimž se některé civilizace uchýlily, aby přiměly muže přijmout odpovědnost otce a manžela. Muži zbavení patriarchátu nemají důvod přijímat povinnosti a odpovědnost, ani ztrátu svobody, která je s rodinným životem spojena. Moderní společnosti se potýkají s muži, kteří buď sklízejí plody sexuálního osvobození prostřednictvím snadné kopulace, nebo s muži, kteří z různých důvodů nechtějí nebo nemohou snášet stres z této honby a místo toho se stávají apatickými, alespoň pokud jde o ženy. Problém, jak zjišťují sociální liberálové a feministky, nespočívá v tom, že by se muži od přírody nebo z výchovy snažili ovládat manželky nebo děti, ale v tom, že mužům je to prostě jedno.

Je velmi výmluvné, že sociální konzervativci i některé feministky se při řešení tohoto problému uchylují k tomu, aby muže zahanbili a přinutili je přijmout otcovské a manželské povinnosti. Obě strany často nabádají, a dokonce nabádají svobodné muže, aby se „vzmužili"; děje se to tak často, že se z toho v některých kruzích stal běžný vtip nebo klišé. Vyhlídky na to, že by se jim podařilo úspěšně přimět muže k tomu, aby se ujali povinností manžela a otce, jsou však za současného stavu velmi malé. Oktavián se jako císař snažil obnovit rodinný život mezi patricijskou třídou v Římě s mnohem větším přehledem, s mnohem větší mocí zahanbovat a s mnohem větším prostorem pro udělování odměn. To se mu však nepodařilo. Bohužel, pouhé zahanbení mužů, aby se stali otci a manžely, nikdy nebude fungovat. Ti, kdo se snaží muže zahanbit, aby přijali

otcovství, to mají obráceně: mylně se domnívají, že muži usilují především o postavení nebo chválu a že by byli ochotni přijmout chválu nebo postavení bez odměny za chválu nebo postavení.

Muži usilují o status především proto, že je pro ženy přitažlivý a vede k pohlavnímu styku nebo rozmnožování - ve skutečnosti u společenských zvířat, kde status a hierarchie jasně existují, slouží status právě tomuto účelu. Pouze samci s vysokým statusem se rozmnožují. Muže nelze přimět studem ani pochvalou k přijetí nominálního statusu bez přirozené odměny za status, k přijetí povinností bez odpovídající odměny.

Otázka, kdo vítězí na sexuálním trhu, jak se utváří v určité společnosti, kdo se rozmnožuje, úzce souvisí, je téměř totožná s otázkou, jak se má v této společnosti utvářet příští generace. Otázka sexuálních a šlechtitelských zákonů je tedy totožná s otázkou režimu, konstituce či založení jako takového.

Zatím jsme se krátce zmínili o Bibli, Římanech a Řecích, abychom viděli, že otázka manželství nebo šlechtitelského zákona byla v těchto společnostech nejdůležitějším zakládajícím aktem, ale existuje tolik dalších příkladů z celého světa. Mnohé z těchto příkladů poukazují na temnější a nepříjemné pravdy, které jsme potlačili.

V Manuově zákoně se velmi intenzivně a do nejmenších podrobností probírají zákony týkající se manželství, šlechtění, sexu, správného chování žen, vzniku a postavení smíšených

kast. Po úctě ke guruům je to první skutečně podstatná zmínka o zákonech, kterými je třeba se zabývat. Třetí kapitola se zabývá výhradně těmito otázkami manželství a správné výchovy a zásadním problémem smíšených kast. Sexuální apartheid a pravidla šlechtění, která jsou zde uvedena, jsou základním kamenem celé dané společnosti. Šúdra stojí na nejnižším stupni společnosti, a proto se smí oženit pouze s jiným šúdrou. Jak stoupáte po kastovním žebříčku, muži mají povoleny manželky z nižších příček. A přesto také, s jistou zdánlivou nedůsledností, nejtěžší následky postihnou árijského muže nebo brahmána, který zplodí dítě se Šúdrou.

Poté, co Mandžuové ovládli Čínu, si byli dobře vědomi toho, co se stalo jiným předchozím dobyvatelům a jak byli nakonec asimilováni podřízeným domorodým obyvatelstvem. Rozhodli se, že tomu zabrání, a prosadili, podobně jako v Manuově zákoníku, kastovní a rasový systém sexuálního apartheidu. Od původních Hanů se lišili i v mnoha dalších ohledech, o nichž lze z jistého hlediska vyššího smýšlení říci, že jsou důležitější: například ve své politické orientaci byli expanzionističtí a uvažovali v geopolitických termínech, které byly čínské tradici cizí. Ale ať už se horlivě hlásili k jakýmkoli jiným životním způsobům nebo ideálům, byli si také vědomi toho, že bez další generace Mandžuů nebude nikdo, kdo by tyto životní způsoby nebo učení pokračoval, respektive ztělesňoval. Mimo jiné i z tohoto důvodu musel každý národ a každý zakladatel národa dbát na tento typ zákonů jako první, někdy i navzdory sobě samému.

Ačkoli se jednalo o zbožnou křesťanskou společnost, předmoderní koloniální Španělsko používalo zhruba podobný rasový kastovní systém. Zakládajícími skupinami byli peninsulares, tedy lidé narození na Pyrenejském poloostrově a v Evropě, criollos, tedy Španělé narození v koloniích, domorodí indios a Afričané. Na Kapverdách, jednom z prvních koloniálních počinů, Portugalci záměrně vytvořili rasově smíšené obyvatelstvo, aby mohli řídit obchod s otroky. V koloniích Nového světa existovaly obrazové průvodce, které označovaly konkrétní vzhled, povolání a místo ve společnosti každé smíšené skupiny - mestic, potomek criolla a indiána, měl jiné místo ve společnosti a funkci než castizo, tedy potomek mestice a criolla. Existovaly způsoby, jak získat zpět status criollo nebo španělský status, ale pouze „vyšlechtěním“ na kastovním žebříčku. Podobná situace přetrvávala na americkém Jihu, například v Jižní Karolíně, kde byl octoroon (osminový) považován právně za bělocha - málokdo si uvědomuje, že např. „one drop rule“ (pravidlo jedné kapky) bylo severským, nikoli jižanským opatřením. Pokud jde o situaci ve španělských koloniích, rasový kastovní systém nebyl pociťován jako rozporný s křesťanským učením o člověku nebo manželství, ale bez ohledu na to - byl považován za nezbytný. Ačkoli se kastovní systém v Latinské Americe již nepoužívá, ovlivňuje výběr manželství pravděpodobně dodnes; utvářel a nadále utváří společenské rozvrstvení, povahu elit, kulturu jako celek v těchto zemích.

Téma sexuálního a manželského zákona, zákona o šlechtění, se ve zbožně křesťanské společnosti může zdát

neobvyklé nebo překvapivé. V křesťanství vidíme náboženství, které se může zdát v rozporu s mnohým z toho, co bylo dosud řečeno. Jeho prorok nezplodil děti, jeho svatá písma výslovně uvádějí, že dokonalý křesťan má být cudný; jeho hrdinové, svatí muži a - přinejmenším ve dvou největších větvích - jeho hierarchie mají být cudní nebo alespoň žít v celibátu. Přesto je v mnoha ohledech zcela zřejmé, že právě svými zákony o manželství a šlechtění křesťanství nejvíce ovlivnilo evropskou společnost a politický život.

Zaprvé, právě díky ideálu cudnosti a neochotným ústupkům, které se proto dělaly pouze monogamii, je možné, že křesťanství stabilizovalo rodinný život, a tím v mnoha případech podpořilo spásný a trvalý, nikoli však malthusiánský nárůst populace.

Není však třeba spekulovat o tom, jakým způsobem církev uplatňovala svou moc v celé středověké Evropě, a to právě prostřednictvím kontroly manželství. Právě prostřednictvím své moci uzavírat sňatky, a tedy mimo jiné i vlivem na dědictví, mohlo kněžstvo vykonávat takovou světskou moc. Jak spory o církevní kontrolu nad manželstvím vedly k pozdějším rozbrojům a štěpení v křesťanstvu, je dobře známo, je to téma, kterému byla věnována značná pozornost a kterému se již jinde věnovali jiní.

Existuje druhý a velmi důležitý způsob, jak lze dokázat, že křesťanství mělo v Evropě nejzávažnější důsledky právě díky své kontrole nad sexem, manželstvím a šlechtěním. Církev neschvalovala domluvené sňatky a ve většině Evropy

zakazovala sňatky bratranců a sestřenic. Zejména na severozápadě Evropy, v rámci panského systému, církev zcela zlikvidovala typy příbuzenských sňatků, které by umožnily zachování kmenů nebo rodů. V souladu s tím se v některých částech Evropy vyvinula faktická praxe sňatků mimo rod, která odstranila rodovou identitu a která podporovala politickou identitu na širším základě, univerzální morálku a altruistickou orientaci na cizince, kteří nejsou členy rodiny.

Jiní zase poukazují na to, že v Anglii, Holandsku a Dánsku, kromě několika dalších oblastí severozápadní Evropy, fungovalo zakládání a struktura rodiny přinejmenším od 12. století podobně jako nyní v anglosféře. V rozporu se stereotypem, že předmoderní rodinný život je charakterizován brzkým sňatkem a rozšířenou rodinou, se zdá, že v předmoderní Anglii a Holandsku byla ideálem nukleární rodina, pozdní sňatek, odchod dospělých dětí z rodinného domu a romantická láska na rozdíl od kmenového domluveného sňatku. Shakespearovo publikum soucítilo s problémy Romea a Julie, kteří naplňovali anglický ideál romantického manželství, podporovaný v severozápadní Evropě panským systémem a křesťanským náboženstvím.

Sociální a politické důsledky změn popsaných v posledních dvou odstavcích jsou hluboké. **Moderní liberalismus a kapitalismus, moderní univerzální etika či morálka, přicházejí se zpožděním a navazují na zásadní a staletí trvající práci, kterou vykonal panský systém a křesťanství při přetváření a možná i převýchově evropského člověka - existují totiž pádné důkazy, že mnohé**

z popsaných způsobů chování, jako je altruismus vůči cizincům, jsou v současné době u některých populací dědičné. Kultura zdvořilosti, na níž je postavena liberální, soukromá společnost, je nemyslitelná bez této přípravné práce, kterou vykonalo křesťanství a která se nejúčinněji projevila u kořenů, určujících, kdo se s kým ožení, a tedy jaké děti se budou rodit. Křesťanství tedy pravděpodobně právě svými zákony o manželství a šlechtění utvářelo moderní svět.

Podobně smýšlel i Friedrich Nietzsche a v této knize se setkáme se stejným argumentem ohledně křesťanství, který jsme právě uvedli, ale z jiného, nepřátelského úhlu pohledu. Pro Nietzscheho křesťanství položilo základy pohromy moderního liberalismu, moderní demokracie a moderního socialismu, které hrozily zničit, možná natrvalo, nejen možnost filosofie, ale i života v plném slova smyslu. A přesto byl tentýž fenomén pro Nietzscheho velkou příležitostí. **Kořenem všech Nietzscheho obav o možnost znovuzrození filosofie a o budoucnost lidstva je jeho „podivná starost o šlechtění", kterou podle nedávného interpreta „zdědil" po Platónovi, a nikoli po některém ze svých současníků - i když to jistě nemůže být zcela pravda, přinejmenším by to bylo motivováno i potřebou reagovat na Darwinovo zvednutí závoje z této záležitosti. Přesnější by bylo říci, že Nietzsche a Platón vynikají tím, že explicitně vyzdvihli základní problém lidského života, politického života a přírody jako takové, který se skutečně týká rozmnožování.** Právě o tom je tato kniha.

V politické filosofii, zejména v klasické politické filosofii, se problematika manželství a rozmnožování řeší mnohem explicitněji a věcněji než v náboženských tradicích, které jsme si krátce představili. V celém Xenofonově díle je zájem o manželství, párování a šlechtění velmi výrazný: například na začátku svého krátkého pojednání o lovu se psy vypráví příběh o tom, jak kentaur Chiron, Diův bratr a démon divočiny, učil lovu a dalším dovednostem hrdiny a polobohy a domlouval jim náhodné sňatky - sňatky, z nichž vzešly vznešené pokrevní linie Řeků. Samotný text se samozřejmě hodně zabývá chovatelstvím, výcvikem a péčí o psy. V jeho Economicu, což je doslova „umění vést domácnost“, se zdá, že hlavním zájmem je vztah majitele panství k manželce, včetně jejich seznámení a namlouvání. **Xenofón začíná Ústavu Sparťanů zákony týkajícími se plození dětí - a to dosti podrobně technicky, dokonce biologicky - a zákony týkajícími se manželství dokonce až poté.**

Ve slavné pasáži Aristoteles vysvětluje zánik spartské ústavy, úpadek Sparty, konkrétně tím, že poukazuje na vinu jejích zákonů, které regulovaly chování žen, manželství a dědictví. Výsledkem byla špatná plemenitba, či spíše absence plemenitby, která vedla k pádu režimu: „Nedostatek mužů byl jejich zkázou“. Obecně sice Aristoteles slavně říká, že město je přednější než všechna ostatní partnerství i než my, ale na druhé straně na mnoha takových konkrétních příkladech přesto ukazuje přednost manželského a šlechtitelského zákona před konstitucí města. **Ze**

všech lidských partnerství, která vznikají z nutnosti, jmenuje Aristoteles na prvním místě partnerství mezi mužem a ženou. Úvahy, které bychom mohli správně nazvat „eugenickou teorií“, jako například v jakém věku má člověk největší šanci zplodit silné potomstvo, a mnoho podobných postřehů, se u Aristotela hojně vyskytují.

Je téměř samozřejmostí zmiňovat Platónovo zabývání se šlechtěním a eugenikou, ale stejně tak je běžné, že je špatně chápeme nebo je nebereme vážně. **Nejlepší režim, Republika, je eugenický stát, vytvořený výhradně s ohledem na eugeniku, a jeho pád je způsoben dysgenickými svazky. Nikdo dosud skutečně nepochopil, proč má Platón tuto obavu; nikdo nepodal přesvědčivé pojednání o tom, proč tento názor prezentuje tak, jak jej prezentuje.** Tato kniha se snaží o nápravu. Nabízím, jak se domnívám, první ucelený výklad Platónova eugenického učení. **Je to názor, který se nakonec příliš neliší od jiného Sókratova žáka Kritiase, jenž napsal pojednání o spartské ústavě a vytušil její smysl jako projekt šlechtění vrcholného biologického exempláře.** Platónovi příbuzní byli známí svým zvláštním zájmem o chov okrasných a jiných zvířat - trvalým zájmem, dokonce posedlostí, téměř všech západních aristokracií v dějinách, až po Charlese Darwina, příslušníka šlechty a známého jako fanatického chovatele okrasných holubů.

Tak či onak, zájem o manželství a konkrétně o biologické šlechtění ze západní filosofické tradice nikdy nezmizel. Abbé Sieyes navrhoval během Francouzské revoluce vytvoření kasty pololidských dělníků, vyšlechtěných ze svazků

mezi lidmi a různými opicemi, které by se staraly o různé druhy manuální práce a zbavily by lidstvo této nutnosti. O dějinách problému šlechtění v západní filosofii by se dala napsat kniha, velmi vzrušující kniha. To však bude muset ještě počkat. V následujícím textu se zaměřím na zásadnější otázku: Cílem je mimo jiné ukázat, proč je tato otázka, problém šlechtění, v mnoha ohledech totožná s filosofií, nebo přinejmenším totožná s politickou filosofií. Toto tvrzení je sice neobvyklé a pro někoho může být šokující, ale historické a textové záznamy jsou podle mého názoru velmi jasné. **Ignorovat tuto otázku, protože je nepříjemná a protože uráží současné morální závazky - ať už se jmenují jakkoli jinak - nebude v nejbližších letech vzhledem k velmi rychlému pokroku genetického výzkumu možné.**

Šlechtění a nerovnost lidí

Společenský a politický význam šlechtění, dokonce i samotné slovo šlechtění, to vše je velmi nepříjemné: je to otázka, která je pro lidstvo v každé době hluboce bolestná, a proto se k ní náboženství i velcí filosofové stavěli obezřetně a rezervovaně. Pro nás moderní lidi je to však téma obzvlášť nepříjemné. Dotýká se mnoha věcí, o nichž si moderní lidé mysleli, že jsou již vyřešeny, nebo o nich raději již nemluvit. Je to otázka téměř totožná s otázkou lidské nadřazenosti a podřazenosti. Je snadné si uvědomit, že je tomu tak ze dvou pohledů, klasického a moderního.

Z klasického hlediska, jakmile přijmeme nutnost této otázky ústředního postavení lidského šlechtění, například

jako zakladatele politického státu, zakladatele náboženství nebo zákonodárce, stává se úzce spjatou s druhou otázkou. Je totiž nanejvýš důležité, jaké vlastnosti si žena vybírá i u manžela, jaké typy mužů odměňuje a dává jim šanci mít potomstvo. Týká se to další generace občanů či poddaných. Jak mají být vychováváni, zaopatřováni, vzděláváni, jakými typy mužů a žen se mají stát. Ale především, kdo se má narodit. Mnohé starověké tradice předpokládaly, že lidské páry nejsou nebo by neměly být náhodné: předpokládaly, ať už nevědomě, nebo ne, dědičnost různých vlastností, a proto předpokládaly, že při párování je třeba věnovat velkou péči. V politické filosofii počínaje Řeky se tato otázka stává explicitní. Hledisko, jaké naznačuje Veil of Ignorance Johna Rawlse, nebo jakákoli myšlenka „náhody narození" by se jevily jako absurdní z prostého důvodu, že ani sňatky, ani narození nejsou náhodné či nahodilé. Muži i ženy, a v klasickém případě i vlády, totiž kladou na tuto otázku především největší důraz.

Nicméně z dnešního pohledu se tato orientace jeví jako chladná, neútulná, odtažitá, neautentická a autoritářská. Popírá vnitřní hodnotu každého člověka a také absolutní svobodu být tím, čím chceme být - dva články moderní víry, alespoň teoreticky. Podřizuje naši nejcennější intimitu požadavkům náboženství nebo státu, vymazává naši vnitřní lidskou hodnotu ve prospěch něčeho horšího než utilitarismus, alespoň podle zdání - vymazává nás ve prospěch biologie, dokonce; nebo šlechtění zvířat. Zdá se, že nás redukuje na dobytek. Někomu to připomíná, ať už právem, nebo neprávem, nacismus, když se

takto uvažuje o lidských bytostech. Uráží to moderní morální cítění jak na pravici, tak na levici, ačkoli každý chce z takových názorů obviňovat toho druhého.

Z klasického hlediska není moderní námitka ani tak nemorální nebo nebezpečná, jako spíše sebezničující. Vezměme si následující obzvlášť nepříjemné a tangenciální srovnání: autoritářským režimům se vyčítá, že z eugenických nebo politických důvodů navádějí ženy k nuceným potratům nebo se dokonce dopouštějí vražd - „eutanazie". Severní Korea násilně potratí plod každé ženy, pokud se dítě má narodit jako poloviční Číňan. Nacistické Německo je samozřejmě nechvalně proslulé svými programy eutanazie duševně postižených nebo postižených - a dodatečné zdůvodnění, že se tak mělo dít ze soucitu, je považováno za obzvlášť groteskní. Může tomu tak být.

A takové jednání je dnes moderním liberálním Západem považováno za vrchol zla. Ale rodiče či matky na moderním liberálním Západě likvidují existenci lidí například s Downovým syndromem tím, že jich velmi velké procento potratí v děloze. Svoboda a moderní věda umožnily mnohem „humánnější" a také mnohem důkladnější metodu eugeniky, než jakou kdy mohlo provádět nacistické Německo - i když ne účinnější nebo efektivnější. Je snadné si domyslet, co se stane, pokud budou v brzké době s jistotou objeveny například geny korelující s homosexualitou. Existuje staré přísloví: „Když odřízneš levou stranu klády, pořád bude mít levou stranu." To, čemu s morálním znepokojením říkáme „eugenika", se

stane tak či onak. Jedinou otázkou je, kterému způsobu člověk dává přednost - moderní lidé si zvolili decentralizovanou formu, která díky morálce liberalismu a metodám, jež poskytuje nejnovější věda, dává tuto moc do rukou rodičů nebo matek. To je v pořádku, může to být lepší: ale uznejte, že ať už to bude jakkoli, stejně se to stane.

Stejné je to obecně s problémem sexu, manželství a rozmnožování. Nahradíme-li vzdálenou a „politickou" klasickou orientaci moderní individualistickou a subjektivní orientací, stále to povede k uspořádání, které nakonec není rovnostářské, není náhodné, není náhodným výsledkem absolutní individuální svobody. Stále bude mít za následek skupinové vzorce páření a plození dětí, které ovlivní společnost jako celek a zásadním způsobem změní její strukturu. Sexuální volby „svobodných jedinců" budou mít stále za následek nerovnost, i když ne nutně eugenickou nerovnost.

Marxovi následovníci tento velký problém pochopili, i když nepřímo. Jednou z velkých slabin marxismu je, že i kdyby bylo dosaženo konečného stavu osvobození od materiální nouze, nedostatek na sexuálním trhu by zůstal a byl by, jako vždy, základní příčinou společenského rozdělení a politických otřesů. Při osvobození od práce a nekonečném přístupu ke zboží by lidé čelili nedostatku sexuálního přístupu k nejžádanějším mužům a ženám. To, že marxisté intuitivně tušili tento velký problém, který by zůstal, i kdyby byla zrušena rodina, vlastnictví a monogamie, se odráží ve velkých opatřeních, která někteří pozdější myslitelé podnikli, aby jej napravili: například

tvrzením, že konečný stav by byl stavem „polymorfní zvrácenosti“. Tolik práce, abychom dospěli k poznatku, který před 2500 lety upřímně a vtipně manifestoval Aristofanes - základní touhou revoluce není přístup ke zboží, volnému času nebo cti, ale sexuální přístup k žádoucímu.

Moderní režimy nominálně experimentují s něčím, co se nazývá sexuální osvobození, případně osvobození žen od nadvlády mužů a tradičních institucí. To platí nejen pro liberální režimy na Západě - sovětské státy a východní blok byly v tomto ohledu v některých ohledech ještě pokročilejší. Výsledkem však není svoboda, ale spíše zoufalství, osamělost a zmatek. Nejde o obhajobu tradiční morálky - tato kniha, jak uvidíte, má na tradiční morálku velmi žoldácký názor - ale spíše o poukázání na skutečnost, že tato otázka sexuálního přístupu a romantického úspěchu nemá snadné řešení: **výsledkem bude bolest, vyloučení, nerovnost, útlak, ať se děje cokoli.** Opuštění konvenční a tradiční hierarchie, která byla bezpochyby utlačující, přineslo bolest, protože moderní člověk se nyní setkává tváří v tvář s hierarchií mnohem prapůvodnější, která je nevyhnutelná a strašidelná.

Žádná otázka není pro dnešní mladé lidi bolestivější. Zdá se, že žádné téma nezpůsobuje tolik citových jizev a neporáží tolik ega jako otázka, jakou cenu má člověk na sexuálním trhu, do jaké míry je žádoucí pro partnery, které si sám vybere, nebo jaké má v životě možnosti pro milostné vztahy, pohlavní styk nebo závazné vztahy, ne-li pro rodinu. Je to otázka, v níž se všechny teoretické úvahy o rovnosti či nerovnosti, o svobodě či nesvobodě stávají konkrétními a

ztělesněnými, stávají se svrchovaně osobními a velmi bezprostředními. Podívejte se na stránky jakéhokoli populárního časopisu a uvidíte mládež, muže i ženy, a nejen mládež, zmítanou zmatkem a bolestí. Osvobození od společensky a právně vynucené monogamie - jeden chlapec na jednu dívku a naopak - nevedlo k rovnosti a štěstí, ale obnažilo nepřikrášlenou a brutální hierarchii přírody. Nejžádanější muži a ženy, kteří jsou v menšině, mají život plný sexuálních a romantických příležitostí, dobrodružství, volby pro nadbytek a četné možnosti, pokud se rozhodnou uzavřít manželství a vést rodinný život. Pro ostatní - jak pro muže, tak pro ženy, tedy pro naprostou většinu - je to nenaplnění, v mládí dokonce opuštěnost, a později nevhodné možnosti a nešťastná, velmi pozdní manželství poznamenaná záští a zmařenými nadějemi. Často po dosažení určitého věku nedochází k žádným manželstvím ani k dlouhodobým svazkům.

Přeneseno do moderní, individuální, subjektivní perspektivy, zůstává tedy stále totožnost těchto dvou problémů, pohlaví a rozmnožování na jedné straně a lidské nerovnosti na straně druhé. Knihy Michela Houellebecqa, a zejména Whatever a The Elementary Particles, vyjadřují lépe než kterýkoli jiný moderní text zpustošení, které sexuální revoluce přinesla do života většiny průměrných lidí, a zásadní přirozenou nerovnost, jež se vynořila v důsledku změn v 60. letech a po nich. Těch několik předmoderních a starověkých příkladů, o nichž jsme se stručně zmínili výše, je jistě odcizujících, a dokonce děsivých, se svými podivnými kastovními a rasovými formami zákonů o šlechtění a manželství, ať už jde o cizí

eugeniku Sparty nebo o tvrdé sexuální zákazy Bible. **Něco takového jako Manuův zákon nebo Platónova republika může působit jako z dystopie science fiction. V naší době je však nahradil jen jiný druh hierarchie a nerovnosti. Nejde o to rozhodnout, co je lepší nebo horší, nebo obhajovat to či ono, ale uvědomit si podstatu tohoto tvrzení, že šlechtitelské praktiky a lidská nerovnost spolu souvisejí v kořenu.**

Je možné, že sexuální hierarchie a faktické rozmnožovací zákony naší doby jsou spravedlivější než ty ostatní. Ale přesto je to hierarchie a nerovnost. Rozdíl je v tom, že něco jako Manuův zákon nebo šlechtitelské a sňatkové zákony Sparty byly vědomě vytvořeny s cílem vyšlechtit určitý typ člověka nebo občana, který by ztělesňoval hnací cíl režimu nebo společnosti. Zákony měly harmonizovat či „koordinovat“ intenzivní touhu člověka po sexuální lásce a po potomstvu s nadřazenými cíli režimu a jeho potřebami. Měly podporovat určité vlastnosti, které byly považovány za dědičné a pravděpodobně i byly dědičné a které chtěl režim v obyvatelstvu podporovat. Nyní se místo toho řídíme jiným a primitivnějším „zákonem“, a ten v kombinaci se špatně promyšlenými vládními programy vytváří určitý typ člověka a společnosti také, jen zatím nikdo neví přesně jaký. Několik málo lidí, jako například Charles Murray, se nad tím hodně zamyslelo a vykreslilo pro naši dobu vznikající dystopii, v níž asortativní páření způsobuje rozdvojení společnosti na vzájemně nepřátelské kasty, které se nenávidí a nerozumí si. Možná to tak je, nebo z toho místo toho možná vzejde něco dobrého. **Ale stejně jako ve Spartě nebo u**

starých Hebrejců i u nás vedou naše sexuální a manželské zákony k nerovnosti a k vytváření konkrétních sociálních a demografických vzorců, ať už to tak zamýšlíme, nebo ne. Je také velmi pravděpodobné, že středověké křesťanství - které mělo na Evropu silné dlouhodobé účinky tím, že v podstatě vyšlechtilo nový typ evropského člověka - tak učinilo také neúmyslně. Ale přesto tak učinilo, navzdory sobě samému, protože otázka pohlaví a rozmnožování bude i nadále v centru společenského a politického života, ať už si to národy a zákonodárci uvědomují, nebo ne.

Vyvstává tedy otázka, zda si společnost uvědomuje tento problém šlechtění, tedy zda si uvědomuje přírodu.

Starověcí Řekové více než kterýkoli jiný národ v dějinách ztělesňují hlubokou souvislost mezi péčí o šlechtitelské zákony nebo praktiky na jedné straně a rozvojem, dokonce přeháněním, lidské nerovnosti na straně druhé. Jejich kultura je dnes předmětem velkého zájmu a ať už právem, či neprávem, jsou uznáváni jako základ západní civilizace. Nietzsche však pochopil, že moderní člověk by se otřásl, kdyby měl vnímat skutečné kořeny řecké civilizace. Nedoceňujeme nesmírnou krutost a utrpení, které byly nutné k vytvoření klidné, světlem naplněné kultury, jež dala vzniknout našim uměleckým, literárním a filosofickým tradicím. Cizí krutosti, která byla předpokladem řecké kultury, si všiml mimo jiné historik Jakob Burckhardt; vezměme si tuto pasáž o lesku iónské aristokracie: *„Důležitý rozdíl mezi tehdejší a naší dobou spočívá v tom, že si (podobně jako Francouzi) více váží kvality než počtu obyvatel.*

Kromě toho, když se objevila plná demokracie, tvořila ji ve skutečnosti aristokratická menšina na rozdíl od cizinců a otroků. Teprve v moderní době muži vydělávají co nejvíce peněz, aby uživili co největší počet dětí, bez ohledu na to, jaké strádání a dřinu to obnáší a jakkoli tím může utrpět kvalita obyvatelstva; o prostředcích, jakkoli bezohledných, které Řekové přijali k omezení počtu, jsme již hovořili. V každém případě byla tato společnost nádherná na pohled; básník Homérova hymnu na Apollóna může říci o Ióncích (151-5), jak se objevili na slavnosti na Délu: ‚Kdo by je všechny shromážděné potkal, řekl by, že jsou nesmrtelní a nestárnoucí, viděl by, jak jsou všichni půvabní, a v srdci by se zaradoval, když by viděl muže a ženy nádherně oděné, rychlé lodě a jejich četné bohatství.‘ Následuje zvláštní chvála deloských panen a jejich zpěvu, který vtiskl pečeť dokonalosti této nádherné existenci.“

Tato nádherná existence závisela na nemilosrdných metodách kontroly populace a jejího omezování. Burckhardt, píšící v 19. století, dodává, že **moderní člověk nemá ponětí o nesmírném strádání, krutosti a bolesti, které se musely odehrát, aby vznikl tento zářivý typ člověka. Jednoduše řečeno, za tímto obrazem lidského rozkvětu se skrývají generace, které věnovaly pozornost kvalitě občanů spíše než kvantitě, tedy eugenice se vší svou krutostí, orientaci, která nikdy neopustila řecký svět. Za touto nevinně znějící formulí se skrývají nejrůznější vylučovací a násilná opatření: vyřazování občanů, kteří nesplňují morální, fyzické a intelektuální normy hodné člena polis, z městských**

seznamů; bezohledné podřizování života na vesnici životu ve městě; eugenika, infanticida, sexuální apartheid, „classismus“ a „rasismus“; intenzivní fyzická a morální disciplína a přísnost, která s sebou nese nemilosrdnost vůči druhým i sobě samému. A konečně, což je pro moderní publikum nejmrazivější, síla a násilí: otroctví na jedné straně a válečný výcvik na straně druhé jako absolutní předpoklad tohoto typu společnosti a tohoto typu člověka.

Friedrich Nietzsche, hovořící o rozdílných cílech různých národů, o Řecích prohlašuje: *„‚Vždycky budeš první a všechny ostatní předčíš: tvá žárlivá duše nebude milovat nikoho, leda přítele‘ - to rozechvívalo duši Řeka: tak kráčel po cestě své velikosti.“*

Snaha o dokonalost, touha být nejlepší ve srovnání s ostatními lidmi, je základem celé řecké kultury. Vítězství v soutěži nebo agonu je považováno za projev takové dokonalosti a nadřazenosti. Nejzřetelnější a nejzjevnější projev této nadřazenosti spočíval ve fyzickém soupeření, ve vítězství ve fyzickém soupeření a v předvádění tělesné krásy: *„Cílem bylo nyní rozvinout tělo k nejvyšší dokonalosti krásy, k čemuž se každý jedinec musel podrobit metodické disciplíně stejně přísné jako výcvik v umění, přičemž si musel odepřít jakékoli osobní projevy ‚geniality‘.“*

Ústřední institucí polis bylo gymnázium - gymnázium bylo centrem řeckého společenského života ve městech. Původní význam slova ctnost neboli arete je právě tento typ dokonalosti, v němž se převaha nad ostatními projevuje v

různých zápasech, ať už sportovních, nebo intelektuálních, ale obojí má svůj původ ve vojenském výcviku občana.

Z toho všeho vyplývá, že řecký stát neboli polis, který si dnes pravděpodobně představujeme jako původ naší demokracie, nebyl ve skutečnosti ničím více či méně než projektem šlechtění vynikajících jedinců. Takto viděl spartskou ústavu i Kritias. A Platónova Republika, jak uvidíme, je podle Nietzscheho, a nejen podle něj, „nejlepším režimem" či idealizací řeckého města s odstraněním všeho nepodstatného, takže se ve svém konečném projevu v řeči ukazuje jako projekt pro šlechtění a produkci géniů. Řecká kultura je tedy „univerzální" v tom smyslu, že je první kulturou, která se s vědomím přírody, tedy biologie, pustila do kultivace a šlechtění do vyšší podoby.

Opět se bráníme takovému vyjadřování a takovým projektům. Důležité zde však není morální schvalování či odmítání: smysl této knihy souvisí s argumentem, že **vědomí přirozenosti - předpoklad filosofie a později vědy - je totožné s vědomím šlechtění nebo s tím, co bychom mohli hrubě nazvat „eugenikou".** Zda je to dobře, nebo špatně, je jiná věc. Existují totiž myslitelé, kteří odmítají nebo chtějí odsoudit západní dějiny právě proto, že částečně vytušili, že jsou založeny na tomto principu. To je v pořádku: jen je třeba pochopit, co je ve hře.

Za řeckou posedlostí kvalitou občana, dokonalostí, osobním a generačním biologickým zdokonalováním se skrývá opak, znehodnocení života otroka, nebo obecněji řečeno typu člověka, který žije jen proto, aby žil, který je

ochoten přežít za každou cenu, nebo který je ochoten přijmout podřízenost, aby se vyhnul smrti. Mluvit o vyšších a nižších způsobech života nutně znamená popírat, že každá forma života má důstojnost nebo smysl. Zejména však v konečném důsledku popírá, že pouhý život má nějakou hodnotu.

Pokud můžeme mluvit o tom, že jeden typ života je nadřazený a jiný podřadný, je k tomuto závěru už jen krůček. **Z tohoto důvodu Nietzsche začíná svůj raný esej o řeckém státě poukazem na to, že Řekové by naše moderní představy o důstojnosti lidského života a důstojnosti práce odmítli jako odporné lži a zhovadilosti.** Práce jako pouhé udržování či zachování pouhého života nemá sama o sobě žádnou hodnotu, protože pouhý život žádnou hodnotu nemá. Základním řeckým poznatkem je „nihilistický“ Silenův náhled: „Lepší je nikdy se nenarodit, a když už se narodit, tak co nejdříve zemřít.“ Pouhý život, dřina a bezútěšná hrůza, nestojí za námahu. K tomu v zásadě nakonec vedou spekulace o šlechtění, o lidské méněcennosti a nadřazenosti. A lze namítnout, třeba cynicky, že **to je možná ten nejhlubší důvod, proč jsou spekulace o lidské nerovnosti pro moderní lidi tak bolestné a pobuřují náš morální smysl.**

Druhý a související důvod, proč nás myšlenky na lidské rozmnožování a lidskou nerovnost zneklidňují, je snáze pochopitelný a byl již zmíněn: jde o radikální popření všech principů, na nichž zakládáme naši rovnostářskou morálku a demokratickou politiku. Ze všeho nejvíc to připomíná nacismus. Poválečný mezinárodní liberální řád je postaven

na zádech norimberských procesů a odpovídajícím způsobem je naším obrazem satanského zla Třetí říše s jejími údajnými ideály šlechtění lidí jako dobytka, vybíjení lidských stád prostřednictvím genocidy a učení o zásadní biologické nerovnosti. Jistě nebude od věci poukázat na to, že většinu těchto myšlenek nacisté zdědili po pokrokovém a liberálním protestantském angloamerickém myšlení - konkrétně mám na mysli Darwina, Galtona a jejich následovníky. Nepomůže ani poukaz na to, že volební úspěch nacismu, stejně jako ostatních fašistických hnutí v meziválečné Evropě, měl jen málo nebo vůbec nic společného s platformou založenou na těchto nebo podobných myšlenkách. **Tyto myšlenky, ať už oprávněně, nebo ne, jsou touto asociací poskvrněny, což je velký důvod, proč jsou dnes tak tabuizované.** V knize, jakou zde předkládám, o lidské nerovnosti a lidském šlechtění jako základu západního myšlení a filosofie, se touto otázkou musím stručně a výslovně zabývat. Činím tak na konci tohoto úvodu formou „politické odbočky", dodatku, který vysvětluje vztah mezi argumentací zde uvedenou a událostmi v našem i příštím desetiletí.

Argumentace v této knize

O problému lidské nerovnosti občas diskutují zejména někteří konzervativní intelektuálové a někteří akademici, zejména ze Straussovy školy. Vždy se však bezvadně a klinicky omezuje před úvahami o nadřazenosti určitých lidských jedinců. **Diskuse o přirozené nerovnosti lidských skupin je přísně zakázána. Za podezření z přesvědčení, že někteří**

jedinci jsou nadřazení, je člověk pravděpodobně označen za elitáře nebo excentrika. Říci totéž o nějaké skupině, byť s ohledem na omezenou kvalitu, přivodí označení rasista a zničí kariéru. Proto těch několik málo lidí, kteří zpochybňují moderní rovnostářství, kteří mluví o ctnosti, a kteří se dokonce odváží nadhodit přirozenou nerovnost jednotlivců, se vždy „zdvořile“ zastaví u otázky lidských skupin.

Problém s tímto názorem je snadný: stará pravda, natura non facit saltus. **Definujte si nadřazenost, jak chcete, a bude jasné, že takto definovaný jedinec či vlastnost nemá náhodné rozložení napříč lidskými skupinami. V některých skupinách se vyskytuje s větší četností, často mnohem častěji, než v jiných. Nelze si brzy nevšimnout, že takové skupiny zhruba odpovídají historicky konkrétním populacím, ať už národům, kmenům nebo rasám. Vzhledem k tomu, že jedinec se neobjevuje jen jako plně zrozený z Diova stehna, ale má rodiče a předky, je každému poctivému badateli také jasné, že ta která vlastnost, kterou označíme za „vyšší“, se bude často vyskytovat v některých rodinách častěji než v jiných. A to je skutečně problém, o kterém mluvíme v samotné podstatě, protože mnoho historických národů, kmenů, a dokonce i ras lze volně definovat jako velmi rozšířenou rodinu. V případě některých národů, jako jsou Islanďané nebo aškenázští Židé, je to velmi zřejmé - například téměř všichni aškenázští Židé jsou mezi sebou příbuzní přibližně na úrovni bratranců a sestřenic z pátého kolena.** Stejně tak

Darwinova rodina vynikala zejména produkcí velkých mozků a sám Darwin považoval eugeniku za logický důsledek svých objevů.

Ti, kterým záleží na lidské dokonalosti a její kultivaci, proto nemohou ignorovat problém lidských skupin, protože jedinci nevznikají náhodně z kádí, ale rodí se a jsou vychováváni, pocházejí z dlouhodobě zavedených skupin s dlouhodobě zavedenými sňatkovými vzory a dlouhodobě zavedenými fyzickými, intelektuálními a behaviorálními vlastnostmi. Diskuse o přirozených rozdílech či výjimečnostech jedinců proto není tak snadno oddělitelná od diskuse o přirozených rozdílech mezi skupinami, a to dokonce v některých případech lidských skupin „tradičně definovaných", historicky známých a konkrétních skupin, tedy kmene, fyla, národa, etnika, rasy, rodu, genosu atd. Moderní konzervativci by to velmi rádi obešli zdůrazňováním „vzdělání", a zejména univerzalizujícího, civilizačního účinku klasického vzdělání. Je však zvláštní, že tolik zdrojů onoho klasického vzdělání, tolik velkých autorů si nemyslí, že vzdělání je toho zdaleka schopno, a zdá se, že zdůrazňují, že přinejmenším stejně záleží na vrozených vlastnostech, výchově atd.

Tato kniha vznikla nejprve s cílem vysvětlit vznik možná prvních dvou oslnivých, podivuhodných a velkolepých typů lidstva, typu filosofa a typu tyrana. Nietzsche popisuje filosofa jako „korunu" kultury. Zdá se, že se objevují společně, přibližně ve stejné době, v nejvelkolepější a nejoslnivější kultuře, kterou známe, v kultuře starých Řeků, konkrétně v době archaických

Řeků nebo v tom, co Nietzsche nazývá „tragickým věkem“ Řeků. **Za předpoklad vzniku filosofie je všeobecně považována idea přírody, která byla do té doby mimo řecký svět zcela neznámá a dlouho poté byla doménou pouze římského a helénistického světa, tedy světa, který ji zdědil po Řecích.** Mohlo by existovat spojení nejen mezi filosofem a přírodou, ale také tyranem a přírodou? Filosof je student přírody, milovník moudrosti, který hledá pravdu - a co je tyran?

Filosofové i tyrani byli v tehdejších městech vnímáni jako spřízněné zločinecké duše. Filosofové tak byli často napadáni jako učitelé tyranie, tyranovi patolízalové nebo společníci, spolupracovníci tyranů. Zvláště výmluvná je velká starostlivost, s jakou někteří, zejména Platón a Xenofón, argumentovali právě proti tomuto obvinění filosofie, jako by ji považovali za nebezpečnější nebo častější než jiné. Jejich argumenty jsou obzvlášť špatné, možná záměrně. Tato kniha začala myšlenkovým experimentem, v němž jsem chtěl vzít antické obvinění měst - že filosofie a tyranie jsou totéž nebo spolu úzce souvisejí - co nejvážněji.

Nejrozvinutější argumentaci pro totožnost filosofie a tyranie jsem našel v díle Friedricha Nietzscheho. Po dlouhém studiu všech jeho děl zde nabízím to, co považuji za definitivní výklad Nietzscheho politického učení, významu jeho myšlenek o filosofii, o platonismu a o trajektorii Západu od doby, kdy byla poprvé objevena, nebo možná odhalena a projevena idea přírody. **Tato kniha předkládá zcela nový argument pro vznik jak ideje přírody, tak samotné filosofie z vědomí biologie či šlechtění. Tato myšlenka byla rozvinuta s**

ohledem konkrétně na šlechtění zvířecích populací, které je pravděpodobně zvláštní doménou jednak pastevecké společnosti, jednak aristokracie, která se z takové společnosti vyvinula prostřednictvím dobyvačného aktu.

Ve zbytku úvodu, a ostatně i ve zbytku této knihy, budu často hovořit „Nietzscheho hlasem“, abych tyto myšlenky lépe objasnil. Neomlouvám se za to, že tak činím, ale domnívám se, že jakkoli nepříjemně mohou znít moderním uším, je nutné je zde pro historické porozumění znovu formulovat. A to jako upozornění, abych nemusel na každém místě únavně opakovat „podle Nietzscheho“ nebo „podle Platóna“. Je samozřejmé, že tito myslitelé měli myšlenky, které jsou moderním čtenářům hluboce odporné, ale opět je nutné tento postoj pochopit, i když ho někdo odmítne.

Otázka aristokracie je pro tuto knihu stěžejní, protože právě z určitého druhu aristokracie jedinečným způsobem vyrůstá idea přírody, a tudíž se z ní může jedinečným způsobem vynořit možnost filosofie. Historický původ prvních aristokracií a význam aristokracie jako takové je mým hnacím motorem v celé této knize: argument, který zde předkládám, je, že předpokladem filosofie je rozklad určitého typu aristokracie. U Nietzscheho, a věřím, že nejen u něj, se totiž argumentuje tím, že jak filosofie, tak tyranie se rozvíjejí v pozdních či upadajících aristokraciích jako určité zjemnění, abstrakce či radikalizace aristokratického způsobu života a principu, který je základem aristokratického života a aristokratického světonázoru. Jedná se o princip krve či šlechtění, který v intelektualizované a abstrahované podobě

není ničím jiným než ideou přirozenosti. Vskutku se jedná o původ ideje přírody, bez níž by nikdy nemohla lidstvu svitnout.

Čtyři hlavní kapitoly této knihy rekapitulují tentýž argument ze čtyř různých úhlů pohledu, a to v chronologickém pořadí.

Když se poprvé objevila myšlenka přírody, bylo to v opozici ke konvenci nebo „zvyku". Krávy se pasou, vlci loví podle přírody, ale různé lidské kmeny nakládají s mrtvými různě - pohřbívají je a podobně - podle zvyklostí nebo konvencí. Je to rozlišení zhruba podobné našemu „příroda versus kultura" nebo „příroda versus výchova" či „příroda versus sociální konstrukt". Otázka, co je „podle přírody" a co „podle zvyklostí", oživovala velkou část řeckého intelektuálního života a měla například důležitý politický význam, přičemž aristokratická strana obecně upřednostňovala stranu přírody a demokratická stranu obecně upřednostňovala stranu zvyklostí.

V první kapitole se snažím vysvětlit, jak se z „primitivní" či „prehistorické" mysli, z mysli ovládané výhradně konvencí či zvykem předků, mohla vynořit rudimentární představa přírody. Knihy jako The Disenchantment of the World Marcela Gaucheta pokračovaly v zájmu akademiků i široké veřejnosti o „prehistorickou" mysl či „primitivní" společenství, který přetrvává přinejmenším od poloviny 20. století. Snaha o znovuvytvoření prvků primitivního lidského života před příchodem rozpoznatelné civilizace byla zvláštním předmětem pozornosti jak pravice, tak levice, ale i prostě studentů historie nebo lidské povahy. Moje studie o pravěkém životě neboli o

lidské mysli, jak existovala před objevením ideje přírody, a tedy před poznáním filosofie či vědy, se do značné míry opírá o George Frazera, jehož dílo je pomalu rehabilitováno.

Na základě knihy George Frazera Golden Bough a různých dalších postřehů z mnoha starověkých i novověkých pramenů docházím k závěru, že život primitivních kmenů lze charakterizovat jako základní demokracii, přesněji řečeno jako gyno-gerontokratickou demokracii, tedy fundamentální demokracii, která je spravována staršími a radami starších; že je řízen zvykem předků neboli nomosem, a to absolutním a „totalitním" způsobem, ovládaným kmenovými konvencemi, zákony a mýty, které regulují téměř všechny aspekty života, nepřipouštějí žádné individuální rozdíly a nemilosrdně potlačují jakoukoli formu intelektuálního zpochybňování nebo nesouhlasu. V zásadním smyslu je bezohledně rovnostářský, autoritářský a kolektivistický, a to i tehdy, když mohou existovat funkční sociální rozdíly. Tento druh „výchozího" způsobu lidství, vláda podle zvyku předků nebo podle konvence, homogenizuje veškerý život a veškeré myšlení. Jak by se z takového života mohla vynořit idea přírody?

Odpověď zní, že nemohla. Významný objev přírody - předpoklad pro filosofii i vědu - je doménou jednoho velmi neobvyklého národa, starých Řeků, a dlouho poté těch částí Evropy, kde byla helénistická civilizace podporována nejprve Římem a později ve značně pozměněné podobě křesťanstvím a různými křesťanskými státy, které zdědily některé římské

instituce. Právě na zrod tohoto pojmu u archaických Řeků jsem se však v této knize zcela soustředil a v první kapitole se snažím pochopit, jak k němu mohlo dojít.

Jestliže primitivní komunitní kmenový život, řízený staršími a konvencemi předků, nikdy nemohl připustit „východisko“ směrem k objevování přírody, jaká existuje mimo lidské zvyky, jak se tedy tato myšlenka vůbec mohla dostat k lidstvu, a zejména k Řekům? Na tuto otázku se snažím odpovědět v druhé polovině první kapitoly. **Pouze prostřednictvím vnějšího dobývání se mohl v nějaké společnosti objevit princip odlišný a protikladný totalitnímu, homogennímu a egalitářskému prvotnímu nomosu. Zejména takový akt dobytí, při němž by vítězná skupina ještě dlouho poté existovala odděleně od podmaněných a byla by osvobozena jak od nutnosti starat se o pouhý život, tak by jí byla poskytnuta možnost kosmopolitního, navenek orientovaného světonázoru. Řekové se svou lačnou zvědavostí po jiných národech, po jejich dějinách, způsobech, vynikajících vlastnostech a slabostech - což je naprosto nezbytný předpoklad pro objevování přírody, která nesnáší maloměšťáctví - disponovali rozhledem „dobyvatelského národa“.**

Právě ve způsobu života, režimu nebo intelektuálním pohledu některých aristokracií začínáme vidět myšlenku přírody v rudimentární podobě. Zejména znalosti biologického šlechtění, jak byly obecně dostupné pasteveckým národům nebo aristokraciím s pasteveckým původem v jejich dávné historii, jsou pravděpodobným

zdrojem ideje přírody. Pozorování, že určité vlastnosti, fyzické rysy, a dokonce i chování se předávají prostřednictvím šlechtění různých zvířecích druhů, je zdrojem poznání, že existuje princip odlišný od kmenového zvyku nebo konvence, který přetrvává po generace zcela nezávisle na ústním předávání a společenském prosazování zvyků a který působí zcela nezávisle na výchově nebo jednoduše indoktrinaci. Jak uvidíme, všechny nejstarší zmínky o přirozenosti a rozhodně všechna rozpracování myšlenky přirozenosti jsou zcela biologické a mají co do činění s fyzickým tělem, s biologickou „vitalitou" a zejména s krví či opět s rozmnožováním, eugenikou a dědičností. Jakkoli to může být pro moderní uši nepříjemné, přesto je klíčové pochopit původ ideje přírody v šlechtění či dědičnosti - bez toho nelze pochopit dějiny západního myšlení, tedy dějiny obecně - a nelze pochopit, co příroda stále znamená.

První skutečné rozpracování myšlenky přírody, která existuje výhradně jako produkt řeckého aristokratického myšlení, najdeme v Pindarových vítězných ódách, které jsou předmětem mé druhé kapitoly. Pindar, dórský básník z Théb, se dnes mimo katedry klasiky téměř nestuduje, a už vůbec ne v pojednáních o politickém myšlení. Je to škoda nejen proto, že Platón a další političtí filosofové se na Pindara tak často odvolávají, ale i proto, že v tomto básníkovi máme možná nejčistší vyjádření světonázoru řecké aristokracie na jejím vrcholu, plné rozpracování jejího světonázoru, jejích tužeb. Jako takový je

neocenitelným antropologickým dokumentem a v Pindarově diskusi o přírodě vidíme její první skutečný a pro nás možná šokující význam. Ódy jsou komponovány na památku atletických vítězství a právě v povýšení těla do výšin se příroda projevuje jako princip biologie, šlechtění, krve a toho, co Nietzsche později nazve životem. Ve vynoření těla a charakteru aristokratického sportovce - obojí je totéž - z temného kolektivního šera do trvalé záře nesmrtelné slávy vidí Pindar plně projevený princip krve, dědičnosti či přírody. A výslovně to spojuje s dalšími politickými, sociálními a filosofickými otázkami, které budou pravděpodobně zajímat každého studenta antiky, politického života nebo dějin západního myšlení od Platóna.

Platón je plný odkazů na Pindara a Platónův zvláštní „zájem o šlechtění“ je pravděpodobně zděděn od Pindara spolu s celým řeckým a aristokratickým pojetím přírody. Moje třetí kapitola se věnuje Platónovi a platónské politické filosofii. Je pravda, že Platón spolu s dalšími filosofy tuto představu přírody zjemňuje či abstrahuje a očišťuje ji od jakéhokoli specifického třídního vědomí či jiných specificky kulturních přívlastků - filosofové představu přírody „intelektualizují“ či radikalizují a přibližují ji něčemu, co pod tímto slovem chápeme dnes. Nicméně Platón v zásadě zachovává dosud naznačený význam přírody, takže vlastně Platónovo podivné zaujetí pro šlechtění je jedno a totéž s jeho podivným zaujetím pro přírodu, respektive, což je v tomto případě totéž, pro politickou filosofii či roli filosofa jako typu v politické společnosti. Tyran a filosof jsou pro Platóna

„dvojčaty“ lidských typů, jedinými skutečnými „lidmi přírody“. A smyslem Platónova díla, jak ho interpretuji v návaznosti na Nietzscheho, je za každou cenu zachovat možnost, nezávislost a svým způsobem i nadřazenost filosofa jako typu. **Platón chce zachovat přirozenost, princip přirozenosti, dědičnosti, krve a šlechtění. Platón je aktivistou ochrany životního prostředí, který chce zachovat pomyslnou „ekologickou rezervaci“ v rámci politické společnosti.**

Platónova snaha zachránit možnost filosofie a „zachránit přírodu“ byla motivována a inspirována dvěma událostmi v řeckém světě jeho doby. Prvním takovým vývojem byl úpadek řecké polis, řeckého města nebo aristokratického typu režimu - typu města, které Nietzsche později nazval „aristokratickým skleníkem“ a aristokratickým „šlechtitelským projektem“. Druhým souvisejícím vývojem byl útok na filosofy, který vyvrcholil popravou jeho učitele Sokrata a který hrozil zlikvidovat možnost filosofie jako způsobu života. Tváří v tvář těmto osudovým hrozbám přijal Platón strategii utajování, praxi esoterického psaní, která sama o sobě měla mít obrovské důsledky a kterou nejvíce vysvětluje ve Faidrovi. Platón nebyl zdaleka jediným filosofem, který tuto praxi v té době používal, ale zdá se, že byl nejschopnějším mistrem tohoto umění.

Platónova základní politická orientace a strategie, pokud jde o budoucnost filosofie, se objevuje v jeho dialogu Gorgias o rétorice. Tento dialog zdánlivě pojednává o Sókratových sporech se třemi řečníky, ale dramatický a filosofický vrchol

tohoto díla představují projevy athénského Kalikla, který je možná Platónovým výmyslem. Kaliklovy řeči jsou vzrušující, při správném čtení šokující a znějí rozhodně moderně a „nietzscheánsky“ - byl nazýván zastáncem hesla „moc dělá právo“ a ještě hůře. Zní jako zastánce tyranie a v každém případě je vášnivým obhájcem přírody proti nárokům „mnohých“ a konvence, která je výtvorem mnohých. Můj vlastní výklad Gorgiase je takový, že Platónovo skutečné politické učení je téměř totožné s Kaliklovým.

V poslední době je o tento dialog velký zájem a zhruba od roku 2005 o něm vyšlo několik odborných knih. Třetí kapitolu lze číst jako implicitní kritiku nedávných komentářů ke Gorgiovi, kterým se v ní stručně věnuji. Nejsem si jist, co inspirovalo tolik lidí k psaní o Gorgiovi, ale mám jisté podezření: zájem o tento dialog byl pravděpodobně motivován nedůvěrou v moderní teorii demokracie, v moderní liberalismus a v základy moderního liberalismu. Někteří akademici, kromě mnoha jiných, zoufale tápou po nějakém morálním ospravedlnění moderní liberální demokracie a rovnostářství. O jeho nalezení se pokusil již Karl Popper v Gorgiovi. V Gorgiovi ho nenajdou, ať budou hledat sebevíc. To, co pronásleduje všechny nedávné akademické komentáře ke Gorgiovi, je právě neochota brát vážně tvrzení jeho ústřední postavy, Kalikla. Zdá se, že většina z nich byla napsána s předpokladem, že „Kalikles se samozřejmě mýlí, protože...“. Kalikles je jistě pro moderní uši urážlivý, ale neochota brát vážně to, co říká, brání pochopit nejen tento konkrétní dialog, ale Platónův význam obecně. Každý vysokoškolák, který čte Gorgiu bez přehnané tradiční

úcty nebo zbožnosti k Sókratově postavě, odchází s tím, že Kalikles má lepší argumenty. Sokrates se totiž tváří tak moralisticky, pedantsky, rozhořčeně a nakonec směšně, že objektivní čtenář může nabýt dojmu, že Platón chtěl, aby Kalikles měl lepší argumenty. Při bližším čtení jej Sokrates, respektive Platón, upravuje pouze s ohledem na taktiku. Mnoho dalších vodítek mě vedlo k přesvědčení, že skutečné Platónovo učení je „tyranské“ učení Kalikleovo, jen s nalíčenými tvářemi - „slušné“ a reprezentativní pro politickou společnost. Kalikles je totiž hlasem nejen tyranie, ale i obrany filosofie.

Platónův úkol učinit filosofii v řeckém světě respektovanou byl geniálním dílem, které mělo v jeho době omezený dosah, ale nakonec změnilo běh západního myšlení a dějin v dlouhodobém horizontu. Zdá se, že v jeho vlastní době soupeři Platóna a platonismu napadali jeho a jeho žáky jako pretendenty tyranie a patolízaly či společníky tyranů. Mezi akademiky se počítali i muži, kteří se později skutečně stali tyrany, a to jak v Platónově době, tak i později. To vše, plus Sókratova poprava právě za to, že učil protidemokratické a radikální tyranii - zmínka v soudním procesu o desítky let později se náhodně zmiňuje o „Sókratovi sofistovi, kterého jste popravili za to, že byl učitelem Kritiase a Alkibiada, kteří se snažili svrhnout demokracii“, což naznačuje, že to bylo mezi lidmi v porotě všeobecně známo - to jsou vodítka, že antická představa o filosofii byla zcela jiná než ta naše. Platónův úkol reformovat obraz filosofie nebyl krátkodobě úspěšný, ale prosadil se s nástupem helénistického kralování po Alexandrovi a měl silný vliv ještě dlouho poté.

Platónův program „veřejných vztahů“ měl změnit obraz filosofa ze zločince, vyděděnce a potenciálního tyrana na duchovního rádce a ochránce ctnosti. Geniální mistrovský tah v tom nespočívá jen v jeho zvrácenosti, v níž je pravda převrácena naruby, ale i v tom, že ve zvláštním stavu tehdejších řeckých měst viděl velkou příležitost. **Úpadek řeckých polis byl synonymem úpadku jejich aristokracie, jejich institucí, zvyků, jejich režimu či způsobu života - čelily nepořádku, anarchii, a to nejen navenek, v důsledku peloponéské války a jejích otřesů, ale i uvnitř sebe, v nepořádku svých pudů, v nedostatku politické, kulturní či intelektuální vůle zachovat svůj způsob života. Starý aristokratický režim, tvrdá sebekázeň, program výchovy a péče o fyzickou, vojenskou a intelektuální dokonalost přestaly mít sílu. Nahradilo ho to, co z jejich pohledu nebo z pohledu jakéhokoli tradičního konzervativce znamená rozklad: vyhledávání rozkoší, vulgarita, násilí a všechny druhy sebeponížení, které z nich vyplývají. Byla to doba zhruba podobná přechodu od raně republikánského Říma s jeho přísnými ctnostmi k císařskému Římu, době relativní demokratizace a liberalizace, kde se, jak upozorňuje Camille Paglia, s velkým potěšením prováděly rituální posměšky a prohřešky proti republikánským osobnostem a morálním ctnostem. Mnoho hrubých, ne zcela přesných, ale ilustrativních paralel lze samozřejmě vztáhnout i na období naší doby, jako je výmarské Německo nebo Amerika 60. let 20. století a další.**

V tomto prostředí, kde tehdejší elita čelila nebezpečí a rozkladu ze všech stran, Platón vymyslel obraz filosofa jako ochránce morálních ctností, jinými slovy vymyslel obraz filosofa jako kněze. Po Platónovi si filosof začíná nasazovat masku kněze. Filosof přišel k aristokratovi a slíbil mu, že obnoví jeho ctnostný život, že přinese nový pilíř do života, který už nemá tradiční jistotu a který je v mnoha ohledech „biologicky vyčerpaný“. Filosof nabízí, že obnoví ctnost, ale tentokrát že obnoví morální ctnost na základě rozumu. Filosof jako údajně muž rozumu, nebo alespoň jeho nejschopnější nositel, by se tedy stal duchovním rádcem nového aristokrata, rozum by se stal lékem či balzámem na pozdní sebezničení aristokracie a vnitřní ztrátu vitality, cíle a dokonalosti. To je důvod, proč Nietzsche říká, že Platón a Sokratikové svým bizarním ztotožněním ctnosti, rozumu a štěstí a svou morální obsesí podnikali v řeckém světě „nouzová lékařská opatření“. Filosof měl být duchovním rádcem, možná knězem, možná lékařem nebo psychologem nové elity. Tímto způsobem by byl status filosofie zajištěn ve spojenectví s přinejmenším dvěma hlavními typy režimů antického světa - na dvoře nových typů králů, které vzniknou v helénistickém období, měl filosof poněkud odlišnou, i když podobnou roli. A lze dodat, že nejen antického světa - Platónova vize byla v nejednom ohledu prozíravá a zajišťovala bezpečnost filosofie, jak nejlépe to za daných okolností šlo.

V závěrečné kapitole knihy se zabývám Nietzscheho filosofií, která je opět oživujícím smyslem této knihy a jejímž prostřednictvím jsem se snažil pochopit antiku, původ filosofie

a smysl přírody. Leo Strauss prý na jednom místě řekl, že je rád, že se narodil v naší době, protože je nám dovoleno číst knihy Platónovy, které obsahují nejobsáhlejší vizi existence, a knihy Nietzscheho, které obsahují nejobsáhlejší kritiku této vize. Když jiný komentátor říká, že Nietzsche sdílel konkrétně s Platónem „podivné zaujetí šlechtěním“, vidím v této nevinné poznámce velký odraz svého hlavního argumentu v této knize. Protože **stejně jako se Platón rozhodl ze zcela taktických důvodů začít maskovat pravý smysl přírody, stejně tak Nietzsche, rovněž z taktických důvodů, usoudil, že nastal čas jej odmaskovat a znovu zavést původní chápání jak přírody, tak filosofie. Platón i Nietzsche byli v zásadě motivováni stejnou věcí, obranou svobody myšlení a možnosti filosofie, a tedy v jádru zachováním přírody, přírody v původním, pindarském smyslu, přírody jako krve a šlechtění. Zkoumání lidské přirozenosti není možné bez zkoumání především dědičnosti, a to platilo po celou dobu západní filosofie, bez ohledu na to, jak nepřímo se myslitelé museli často vyjadřovat. To platí zejména pro politickou filosofii.**

Nietzsche se rozhodl „demaskovat“ původní význam filosofie nebo přírody z několika důvodů - jedním z hlavních důvodů je veřejné šíření darwinismu, které začalo v jeho době. Darwinismus je totéž učení či tatáž idea přírody, byť z filosofického hlediska značně zkreslená a zjednodušená. Existuje však ještě jeden zlověstnější a nebezpečnější důvod, proč se Nietzsche domníval, že nastal čas odhalit pravý význam „přírody“. Přestože Platónovo

znovuobjevení filosofie bylo monumentálním úspěchem, nemohl podle Nietzscheho předvídat příchod křesťanství a následně moderny. Křesťanství pro své vlastní účely převzalo velkou část platónských dogmat, ale přitom zcela zapomnělo na původní význam přírody, který se stále skrýval v pozadí platónského učení, dokud bylo oživováno živou školou, nebo jej zcela zastřelo. Poté křesťanství, které duchovně ovládlo Evropu, ale neznalo tajné základní umění - znalost šlechtění a jeho význam pro manželský zákon - vyšlechtilo člověka podporou dysgenických svazků, a výsledkem je moderní „nepovedený“ člověk, který je tolik terčem Nietzscheho, a nejen jeho, opovržení, moderní člověk, člověk demokracie, socialismu, feminismu, poslední člověk. Neštěstí, které Nietzsche v této události spatřoval, bylo všeobecné a homogenní obnovení antické obce, původní totalitní demokracie, kde by byla znemožněna filosofie a genialita, ba příroda a život by byly trvale zmařeny.

Mé čtení Nietzscheho odmítá téměř veškerou současnou odbornou literaturu o tomto mysliteli, která odmítá brát jeho politické myšlení vážně a považuje ho buď za tajného demokrata nebo levičáka, nebo jinak tvrdí, že jeho politické myšlení je pro ostatní myšlenky irelevantní. Vzhledem k tomu, že život je krátký, „přenechávám“ svou přímou kritiku bádání o Nietzschem několika vynikajícím komentářům z poslední doby, které se obratně obejdou bez právě vyslovených názorů. **Ve zkratce bych zde mohl dodat, že většina moderních akademiků by Nietzscheho v zásadě ignorovala, kdyby**

mohla. Kvůli jeho obrovskému vlivu na umění, literaturu a politiku jsou však nuceni se jím zabývat a někteří si udělali kariéru psaním knih o tom, že si z něj ve skutečnosti „dělali jen legraci". Tyto průhledné pokusy odmítnout jádro jeho myšlení ve službách apologie politických a morálních závazků seriózním studentům vůbec neprospívají. Jedna věc je odmítnout Nietzscheho, protože s ním někdo nesouhlasí, druhá je zkreslovat jeho myšlenky pomocí spletitých zdůvodnění, jak to „nemyslel doopravdy". Nietzsche myslel své politické výroky doslova, i když jeho konečné cíle nebyly pouze politické.

Doufám, že v této závěrečné kapitole se mi podaří objasnit mnohé z Nietzscheho jinak záhadných zájmů - jeho výroky o ženách, lásce a sexuální vášni, význam jeho obhajoby „aristokratického radikalismu", jeho názory na Řeky, Platóna, filosofii a křesťanství (pro které má mnohem více sympatií, než se mu obvykle připisuje). Nejde však jen o tezi o Nietzschem jako takovém, ale o obsah jeho myšlenek, a tedy o přírodu a její význam v politickém a společenském životě. Proto doufám, že tato poslední kapitola a celá kniha bude zajímavá pro ty, kteří chtějí, ať už jsou jakéhokoli morálního přesvědčení, pochopit, jak velký význam měla myšlenka přírody jako šlechtění a dědičnosti ve filosofii a v politickém životě.

Knihu uzavírá krátký dodatek, v němž předkládám přátelskou kritiku díla Leo Strausse. Ačkoli tato kniha zjevně sdílí mnohé Straussovy zájmy, mohu říci, že jsem žádnou její část nevymyslel jako výsledek svého studia Strausse. Pokud zde existují implicitní vazby na Straussovy myšlenky, je to proto,

že Strauss byl rovněž Nietzscheho studentem a sdílel Nietzscheho obavy. Ostatně Strausse jsem po celý jeho život četl jako poměrně ortodoxního nietzscheána, který se od doktrín svého mistra nikdy příliš neodchýlil. Nakolik se Straussovo myšlení liší od Nietzscheho, souvisí to s jeho pokusy přenést je do Ameriky, a zejména učinit toto myšlení přitažlivým pro určitý typ akademiků, tedy rozdíl souvisí s prezentací a taktikou. Hodně to souvisí s okolnostmi studené války a s tím, čeho se Strauss snažil dosáhnout v kontextu velmi zvláštního globálního konfliktu, o němž se domníval, že bude trvat mnohem déle, než se stalo. Věřím, že mé pojednání o jeho díle bude zajímavé pro všechny, nejen pro Straussovy studenty, protože se týká možnosti znovuobjevení přirozenosti v intelektuálním a akademickém životě obecně.

Závěr knihy se zabývá právě touto otázkou, možností studia lidské přirozenosti ve společenských vědách, nevyhnutelností reformy společenských věd v důsledku nových poznatků v oblasti genetiky a pravděpodobnými politickými a společenskými důsledky tohoto vývoje.

Krátká odbočka do politiky

Pro mnohé je šokující, že myšlenky krajní pravice se v dnešní době opět stávají aktuálními. Vskutku tolik lidí propadá morální panice nebo zmatku ohledně takzvané „alt-right“, že považuji za nutné vysvětlit vznik této knihy a říci pár slov o tom, jak by mohla čtenáři pomoci pochopit, co se děje. S jistou neochotou se krátce odkloním od historických a filosofických problémů, které jsou jádrem této knihy, a budu se věnovat současné politice, abych

předešel případným nedorozuměním ohledně toho, o čem zde píšu a co mě k této knize inspirovalo.

To, co následuje v několika následujících odstavcích, je diskuse, které bych se raději vyhnul, ale kterou mi vnucuje současná politická situace a skutečnost, že pokud se těmito otázkami nebudu zabývat přímo, budu obviněn, že jsem tuto knihu napsal, abych poskytl intelektuální podporu „alternativní pravici“ nebo něčemu podobnému. Ve skutečnosti byla moje diplomová práce dokončena na jaře 2015 a jádro této knihy vzniklo dávno předtím, někdy kolem roku 2004. Ale záležitost nelze nechat jen tak.

Obavy liberálů, konzervativců hlavního proudu a zejména novinářů a odborníků - protože právě oni jsou nejvíce zodpovědní za strašení nebo obavy z návratu „rasismu“ nebo „krajní pravice“ - jsou oprávněné nebo přinejmenším snadno pochopitelné. Nemá to však nic společného přímo s populistickými či nacionalistickými hnutími, která se v současnosti na Západě těší určitému úspěchu. Má to co do činění s velkým kontingentem nespokojené mládeže, z níž mnozí jsou na středních a vysokých školách nebo jsou čerstvými absolventy, kteří se ještě před rokem 2015 vrhli na sociální sítě a vyzývali nebo se neúnavně vysmívali novinářům a odborníkům, provokovali je explicitně rasistickými obrazy, myšlenkami, narážkami a fakty nebo tvrzeními o faktech. Velká část z toho vznikla na internetovém fóru 4chan a v tisku a v několika nedávných knihách, mezi nimiž vyniká zejména kniha Angely Nagleové Kill All Normies. Některé z těchto

knih jsou docela dobrým zpracováním, ale všechny jsou neúplné a tak či onak omezené nebo zaujaté.

Tato mládež, která se zdá být rasově a kulturně různorodá a relativně vzdělaná, udělala to, co mládež vždycky ráda dělá, tedy šokovala a epater la bourgeoisie. A establishment „buržoazní“ kultury a vzdělání naší doby je „liberální“, respektive antirasistický, feministický a antinacionalistický. Tito mladí lidé nemilují nic jiného než urážet novináře a vědátory, kteří jsou nejhlasitějšími strážci této establishmentové „buržoazní“ morálky naší doby.

Abychom si byli jisti, dotyčné provokace zde nebyly vedeny pouze duchem kontrariánství. Mladé lidi, a určité typy mladých lidí, vzrušuje a svádí veškeré „zakázané vědění“ a mají o toto zakázané vědění pozitivní a živý zájem. Svou démonizací nejen „nacismu“, ale vlastně i upřímných diskusí o lidské přirozenosti, o skupinových rozdílech, o roli, kterou v lidském chování a společnosti hraje dědičnost a genetika, učinila elita naší doby takové vědění a takové myšlenky pro mladé lidi neodolatelnými.

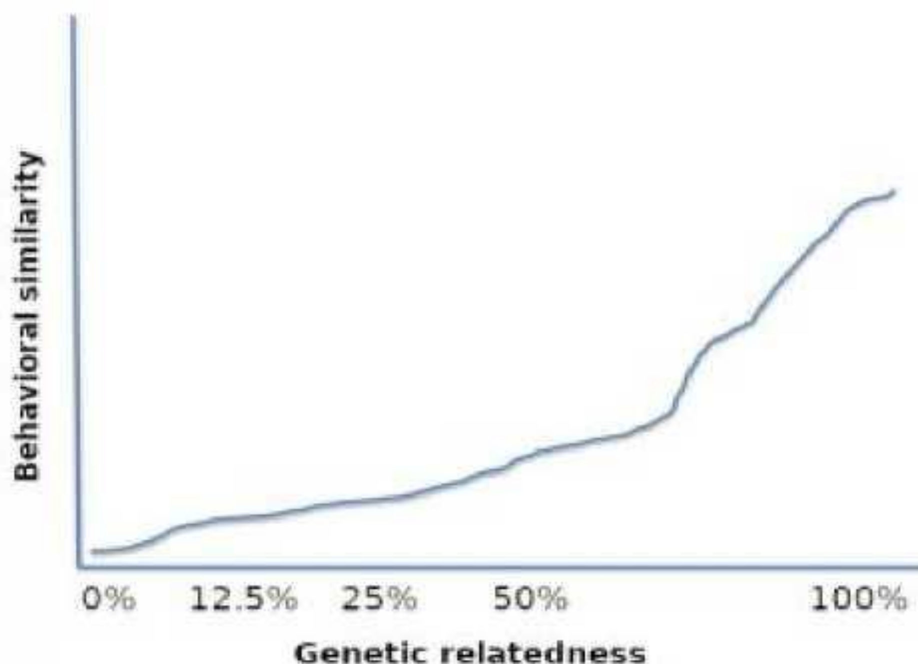
Od počátku 90. let se událo několik věcí, které tento zájem zintenzivnily a „vyzbrojily“ proti současnému establishmentu. Ta nejdůležitější, alespoň pro pochopení původu naší současné morální paniky, souvisí se změnou vzdělávání ve Spojených státech a na Západě od 80. let. Zjednodušeně řečeno, klasické vzdělání - kterého se ani Sovětský svaz a východní blok nikdy nepokusily zbavit - bylo nahrazeno ve prospěch ideologické indoktrinace na vysokých i základních školách, a to obzvláště agresivního

druhu. Kritika vzdělávání, a to jak ze strany konzervativců, tak i nekonzervativců, se na počátku 90. let nebo na konci 80. let zaměřovala na „relativismus“, který se skrývá v nových vzdělávacích programech, nebo na přijetí „postmodernismu“ a „dekonstruktivistických“ myšlenek, které nahradily klasický kánon snahou o jeho vyvrácení. Tento vyvracečský projekt měl odhalit implicitní systémy nadvlády heterosexuálních bílých mužů v dějinách myšlení a nahradit klasické vzdělání vzděláním založeným na odhalování vzorců útlaku založených na třídním, ale především na rasovém a genderovém základě.

Většině konzervativců a několika dalším komentátorům uniklo, jak agresivní a netolerantní tento nový vzdělávací program je. Nebylo na něm nic „relativistického“, vůbec nic uvolněného. Bojovný, hecující styl, s nímž se nyní profesoři musí potýkat u mladých studentů na univerzitních kampusech, pochází od těch, kteří vstřebali a přizpůsobili se vzdělání, jež se nyní poskytuje na základních školách. Je to pravděpodobně vzdělání, které je svým obsahem mnohem ideologičtější a svým stylem mnohem agresivnější než to, které existovalo ve východním bloku, přinejmenším v 80. letech. Naopak mládež, která provokuje novináře a mudrlanty na sociálních sítích „pravicovými“ či „rasistickými“ myšlenkami nebo fakty, je mládež, která reaguje na tuto drastickou změnu ve vzdělávání od 90. let a která zažila vzdělávání od základní školy jako autoritářské a utlačovatelské. Pro ty, kteří s obsahem této nové mravní

výchovy souhlasí nebo ji považují za správnou, je nicméně na místě určité zamyšlení nad tím, jaké účinky může mít mravní výchova na přirozeně vzpurnou mládež, zejména ve společnosti, která stále abstraktně zbožňuje rebelství a transgresi.

Druhou velkou změnou je revoluce v oblasti biologických věd, která se odehrála v průběhu dvou desetiletí počínaje 70. lety 20. století a o níž se téměř vůbec nepsalo. Vyplynula ze souběhu dvou výbušných empirických zjištění. Prvním z nich je, že nejen veškeré lidské chování, bez ohledu na jeho složitost, má genetický základ, ale že genetické rozdíly jsou přímo spojeny s rozdíly v chování: Jinými slovy, ať už se jedná o jednotlivce, rodiny, etnika nebo rasy, čím jsou si geneticky vzdálenější, tím více se liší ve všech druzích chování. To je dnes stejně dobře známý a nezpochybnitelný fakt jako gravitace, ale mimo katedry genetiky se o něm neví nebo se přímo popírá.

Druhé zjištění přišlo díky velmi rychlému rozvoji lidské populační genetiky, z velké části díky novým technikám sekvenování DNA, které dříve nebyly k dispozici. Zde především titánská práce Cavalliho a Sforzy definitivně zabila Lewontinovu lež: lživé klišé, že v rámci ras existuje více genetické variability než mezi nimi. Nyní máme velmi nepatrné znalosti o značné genetické rozmanitosti mezi historickými skupinami obyvatel. Zejména černí Afričané se od zbytku lidstva liší natolik, že překračují hranici, která se běžně používá u jiných druhů k vymezení poddruhových hranic. Odhalení stejně šokující, jako dnes již nezpochybnitelné.

Sforzovo opus magnum z roku 1994, The History and Geography of Human Genes, se pravděpodobně stane přelomovým dílem. Spolu s objevem genetické korelace

chování představuje nejdůkladnější a nezpochybnitelné ospravedlnění myšlenky přírody, které moderní věda vytvořila.

Od té doby další studie upřesnily drobné detaily dědičnosti inteligence a složitého chování, jako jsou politické preference. Na tato témata vycházejí a budou vycházet nové a významné knihy.

Zastrašování a další nátlakové taktiky nebudou mít dlouhého trvání, aby se znalosti o této revoluci omezily na vědce. Popírání reality lidské povahy a zejména dědičnosti vlastností, chování a dokonce i způsobů myšlení bude stále více neudržitelné. Na některých akademických katedrách a v některých publikacích nepochybně zůstanou zdrženliví, ale mladí lidé je budou ignorovat. Z větší části nebude možné tyto poznatky ignorovat; pro ty, kteří jsou na všech stranách, bude nutné se jimi zabývat.

Od padesátých let minulého století se objevilo několik pokusů o vzkříšení myšlenky přírody v akademickém diskurzu - skvělým příkladem je Leo Strauss. Předchozí metodou byl vždy návrat ke klasické literatuře a zejména ke klasické filosofii, která myšlenkou přírody „žije nebo umírá“. A proto tato metoda byla vždy apologií nebo „znovuobjevováním“, možná v některých případech správným, ale vždy nutně spletitým, pro znovuzískání tradice západní filosofie nebo západní literatury, v závislosti na úhlu pohledu pisatele. Na počátku devadesátých let jsme svědky nového pokusu o vzkříšení myšlenky přirozenosti v literární, historické, umělecké a dokonce i politické kritice

ze strany Camille Paglia, která na sebe upoutala pozornost knihou Sexual Personae a některými svými publicistickými texty. Kniha samotná je plná postřehů a stylistické razance, ale domnívám se, že jedním z velkých důvodů, proč si její myšlenky získaly určitou popularitu, byly její neustálé odkazy na biologické vědy, například na účinky různých hormonů na tělesnou stavbu, chování a myšlení a na to, jak jsou přítomny u mužů a žen na různých úrovních. V roce 2000 se i jiní, kteří psali o podobných věcech, odvolávali na studie z oblasti neurověd, které nesporně ukazují na velké rozdíly mezi pohlavími, a proto poukazují na biologický základ sexuálních rozdílů. Od devadesátých let tak došlo ke změně, kdy se myšlenka přirozenosti již neobhajovala pouhým poukazováním na příklady z klasické literatury, filosofie nebo zdravého rozumu, ale na biologické vědy jako takové, na vědecké studie prokazující přirozené rozdíly mezi skupinami.

Nespokojená a rebelující mládež, kterou novináři zaměňují za „alternativní pravici", byla podle očekávání nadšena novými poznatky, které se zdají být výsměchem ortodoxii naší doby, jíž byla hecována a agresivně indoktrinována. Nikdo nebude tvrdit, že průměrný sedmnáctiletý nebo dokonce dvacetiletý mladík bude mít hluboké znalosti buď o genetice, populační genetice, nebo o lidské přirozenosti, ale využili některých z nejvýraznějších zjištění nebo studií, aby šlápli na kuří oko liberálním i konzervativním novinářům, kteří toho zřejmě vědí ještě méně. To znepokojuje akademické, pedagogické a literární

autority. Ty občas novou vědu popíraly a snažily se její předpoklady odsunout na druhou kolej a historizovat. Nebo konečně, když viděli, že nic z toho nezabírá, pokoušeli se někteří v poslední době „korigovat" názory lidí na nové poznatky genetické vědy a občas zabrousili do pojmů jako „epigenetika", o nichž nemají žádné znalosti ani zkušenosti. Není ani správné říkat, že dotyčné nové poznatky „nabourají" předpoklady, které si vytvořily moderní západní intelektuální elity. Přichází lavina či příval poznatků, které velmi brzy zcela zlikvidují sociálně-konstruktivistické paradigma, jež liberalismus přijal za základ výchovy mladých lidí.

V centru paniky kolem „krajní pravice" je pak zmatek, který maskuje vážné a skutečné problémy, jež by měly znepokojovat všechny. Zmatek spočívá v tom, že se spojily tři odlišné a z velké části nesouvisející věci. Existuje populistické a nacionalistické politické hnutí, které je nyní, přinejmenším v současné době, na vzestupu ve Spojených státech, ve většině Evropy, ale i v některých částech zbytku světa, a které se opírá o skutečné a neřešené obavy občanů z masové imigrace, poklesu životní úrovně, neustálých válek a neúspěšných intervencí, ztráty národní identity a ztráty demokratického vládnutí. Existuje starší „bělošské supremacistické" či „bělošské nacionalistické" hnutí, které je skutečně rasistické, řídí se „pozitivní" a jasně vyhraněnou rasistickou ideologií, zahrnuje mnoho rolí a fantazírování, je velmi malé, nemá politickou moc ani vliv, ale věnuje se mu velká pozornost médií. A konečně, a řekl

bych, že z dlouhodobého hlediska nejdůležitější, je vzpoura mládeže.

Rodící se vzpoura mládeže je mezinárodní, pozoruhodně široce založená mezi středoškoláky a dalšími o něco staršími lidmi a jako všechny vzpoury mládeže je protikladná a nihilistická. Má však skutečnou a podstatnou kritiku egalitářského pohledu na svět. Tyto mladé lidi obecně přitahuje poznání lidské přirozenosti, které jim bylo vzdělávacím a morálním establishmentem naší doby „zakázáno". Bez toho, aby se čtenáři, ať už jsou jakéhokoli morálního či politického přesvědčení, zapojili nebo byli schopni zapojit do nového vědeckého poznání, které se objevuje stále rychlejším tempem, jednoduše ztratí pojem o ději.

Snaha spojit tyto tři různé a řekl bych, že většinou nesouvisející politické a společenské fenomény, a zejména ztotožnit je všechny s „neonacismem", s mlhavým „alt-right", nebo je dokonce všechny označit za „krajní pravici", je pokusem založeným na politických přáních, je druhem politického nálepkování nebo krátkodobé taktiky. Nebude to fungovat a zanechá ty, kdo této taktice propadli, zmatené, neschopné řešit nejen politické problémy naší doby, ale také jakkoli přesvědčivě promlouvat k mládeži, nebo alespoň k její intelektuálně nejintenzivnější části. K „radikalizaci" mládeže nedochází kvůli neonacistické indoktrinaci ani kvůli ruským spiknutím, ale kvůli neschopnosti našeho intelektuálního establishmentu, ať už pravicového či levicového, poskytnout mladým lidem spravedlivé a

přesvědčivé vzdělání. Radikalizace mládeže navazuje na naprostý kolaps západního intelektuálního života, v jehož důsledku se naše autority staly nikoliv nebezpečnými, nemorálními nebo „degenerovanými“, jak se domnívají jejich oponenti, ale nudnými, autoritářskými a hloupými. Před tím varoval mimo jiné Jacques Barzun, když se zmínil o tom, že „intelektuální stínování“, jehož byl svědkem na akademické půdě a v tisku, už nemůže trvat dlouho bez vzpoury.

Když jsem začal psát o myšlenkách v této knize, měl jsem o ně svůj osobní a zvláštní zájem a nebyl jsem veden žádným veřejným nebo „odpovědným“ programem. Nicméně myšlenky, kterých se tolik lidí obává, že se vracejí, základní otázky lidské nerovnosti, toho, zda a do jaké míry jsou lidské vlastnosti a chování vrozené, zda existují nerovní jedinci nebo skupiny, politický a morální význam toho všeho - ti, kdo se snaží pochopit, proč jsou tyto otázky trvalé a nevyhnutelné, věřím, že při čtení následujících řádků najdou mnoho přínosného.

Zejména jsem již delší dobu přesvědčen, že studenti klasické filosofie a tradice politické filosofie - čtenáři „kánonu“ nebo klasických autorů - se musí naučit zapojit nové a nově vznikající poznatky o lidské biologii, lidských skupinách a lidské přirozenosti. Domnívám se, že klasická politická filosofie o těchto „nových“ poznatcích a zjištěních věděla přinejmenším v jejich základním významu, chápala je ve světle celistvosti lidské přirozenosti a rozuměla problémům, které z těchto poznatků vyplývají, způsobem,

který možná předčí ten náš. Upřímné zabývání se řekněme Platónovým chápáním dědičnosti či přirozenosti v tomto smyslu však bylo nesmírně obtížné, a to především kvůli výše zmíněné skutečnosti, že když došlo právě na otázky týkající se biologického šlechtění a biologického vymezení přirozenosti, jak náboženská tradice, tak filosofie byly často zdrženlivější a alegoričtější dokonce než obvykle. Protože tato témata mohou opět v každé době způsobit lidem velkou bolest, pokud se o nich bude otevřeně hovořit. Diskuse o těchto otázkách, jak se objevují v tradici západní filosofie, byla navíc velmi ztížena našimi vlastními egalitářskými a rovnostářskými předsudky, jimiž bychom rádi radikálně popřeli jakékoli vážné úvahy o přirozené lidské nerovnosti, zejména pokud jde o skupiny, a reakcí na nacistický a jiný eugenismus, který všechny takové myšlenky velmi tabuizoval.

A tak byly tyto myšlenky, i když se s nimi setkali velcí myslitelé západní filosofie, obvykle buď ignorovány, nebo jinak pouze odsuzovány, a proto nepochopeny.

Tato kniha snad poslouží jako náprava této záměrné „díry“ v našem poznání klasiků. Je také počátečním pokusem zabývat se novými biologickými vědami z hlediska tradice západní filosofie. Nečiním tak s nějakou velkou důkladností v detailech, ale pouze s pozorností k velkému základnímu problému přírody jako takové. Základní otázka této knihy - samotný původ ideje přírody, a tedy nakonec i filosofie v pozorování biologického rozmnožování - bude pravděpodobně zajímat ty, kdo se zabývají nebo

chtějí zabývat novými poznatky. A znovu dodávám, že právě ti, které takové myšlenky morálně či intelektuálně pohoršují, by nicméně mohli mnoho získat z pochopení toho, proč tu pravděpodobně zůstanou, odkud pocházejí a proč se filosofie vždy takto orientovala.

str. 14 – 49

Souhrn

Ústředním tvrzením knihy je, že idea přírody, přirozenosti (phusis) vznikla z aristokratického způsobu života a jeho morálky, zejména z důrazu na pokrevní linii a šlechtění nadřazených jedinců prostřednictvím rozmnožování. Toto pojetí přirozenosti vzniklo v opozici ke konvenci (nomos). S úpadkem aristokratických režimů jejich obhájci radikalizovali argumentaci pro aristokracii tím, že abstrahovali a zdůrazňovali měřítko přirozenosti v politice. Toto učení o přirozenosti, které je ze své podstaty kritické ke všem konvencím, je označováno za politicky výbušné a tvoří základ hlubokého spojení mezi filosofií - studiem přirozenosti mimo společenské normy - a tyranií - formou vlády mimo a nad zákonem a konvencemi.

Kniha zkoumá předfilosofické politické myšlení, které charakterizuje jako primitivní a totalitní demokracii řízenou nezpochybnitelnou vládou původního zvyku (nomos). V tomto kontextu byli první králové nebo náčelníci podřízeni konvenci. Vznik aristokracie, často prostřednictvím výbojů, zavedl princip individuální nadřazenosti založený na „krvi“ a projevující se fyzickou zdatností a politickou obratností, přičemž se rýsovala paralela se světem zvířat. Tento aristokratický étos, vyznačující se potěšením z cizího a odpoutáním se od ustálených zvyklostí, poskytl společenský předpoklad pro úsvit pojetí přírody za hranicemi nomosu jednoho národa.

Autor analyzuje Pindarovu poezii jako zásadní pramen pro pochopení sebepojetí starořecké aristokracie a raného rozpracování představy přírody (phusis). U Pindara má phusis

zpočátku konkrétní význam spojený s vrozenou silou a vlastnostmi těla, často prodchnutý náboženským významem a spojený s rodem a rodokmenem. Pindar velebí nový typ dynamického vládce, který vedle moudrosti ztělesňuje tradiční aristokratické ctnosti, jež jsou klíčové pro obranu řecké civilizace na její periferii. Archetyp divokého mladíka, vychovaného k moci a vracejícího se, aby se domáhal právoplatné vlády na základě nadřazené přirozenosti, je rovněž pojednán v souvislosti s napětím mezi phusis a nomos.

Poznámky

Příroda (přirozenost) vznikla z povědomí o biologii nebo šlechtění, pravděpodobně v pasteveckých společnostech a aristokracii, která se z nich vyvinula.

Praxe šlechtění zvířat (dobytka, koní, psů), která poskytla model pro pochopení dědičnosti a možnosti vypěstování žádoucích vlastností, ovlivnila představy o šlechtění lidí a pojetí přírody (phusis).

Pozorování, že určité vlastnosti se předávají prostřednictvím šlechtění zvířecích stád, vedlo k uvědomění si principu existujícího mimo zvyk nebo konvenci (nomos).

Rané rozpracování myšlenky přirozenosti bylo zcela biologické, týkalo se fyzického těla, vitality, krve, dědičnosti a eugeniky.

Bez pochopení původu přirozenosti v šlechtění nebo dědičnosti není možné porozumět dějinám západního myšlení.

První skutečné rozpracování myšlenky přirozenosti nacházíme u Pindara, který ji spojuje s biologií, šlechtěním, krví a životem prostřednictvím vyzdvihování těla aristokratického atleta.

Otázka aristokracie je ústřední, protože idea přírody jedinečným způsobem vychází z určitého druhu aristokracie, což umožňuje filosofii.

Ústřední hodnotou aristokracie je boj o individuální nadřazenost, chápaný jako záležitost nadřazenosti vlastní „krve“ nebo šlechtění. Ta se projevuje fyzickou převahou, vitalitou a bojovou zdatností. Tento princip stojí v protikladu k nivelizačním tendencím „primitivní komuny“. Tělesná kultura zaměřená na výcvik ve válce a atletické soutěže byly klíčovým aspektem života aristokratů a znakem jejich ctnosti.

„Způsob, jakým se u Homéra projevuje tento princip individuálního vynikání a nadřazenosti, spočívá v tom, že člověk vyniká mezi mnoha ozbrojenými muži, a proto je vede, a to zase tím, že předvádí bojovou zdatnost a dobrou radu ve shromáždění.“

Aristokratická morálka klade velký důraz na bojovnost. Ta je vnímána jako náhrada za těžkou zemědělskou práci a jako důkaz vitality držitele, osvobození od starostí běžného života a nadřazenosti nad těmi, kdo musí pracovat na půdě. Homérovy ctnosti andreia (mužnost, statečnost) a phronesis (rozvážnost, praktická moudrost) jsou prezentovány jako prvotní vlastnosti řeckého aristokrata, zaměřené na činy a válečnictví.

Charakteristické pohrdání manuální prací, zejména zemědělskou, je popisováno jako univerzální rys aristokracie. Vyplývá to z mentality, která považuje nižší vrstvy za spjaté se zemí a pouhým životem, na rozdíl od svobody aristokrata.

Znalost biologického šlechtění je považována za pravděpodobný zdroj myšlenky přirozenosti jako takové. Aristokraté, zejména ti s pasteveckým původem, jsou citliví na zásady chovatelství a eugeniky pro zlepšení kvality zvířat. Toto chápání dědičnosti jako pravdy je zásadní a odporuje nomosu. Klíčovým aspektem je přesvědčení, že pravá ctnost je záležitostí krve a zrození, nikoli pouze učení.

Podle Nietzscheho se aristokratické režimy vyznačují netolerancí (přísností vůči druhým i sobě samým), krutostí a patosem odstupu (pocitem postavení mezi člověkem a člověkem). Ty jsou považovány za předpoklady aristokratické pospolitosti a vštěpování „podstatných“ ctností po generace.

V Pindarových ódách je kladen důraz na fyzickou krásu a sílu, příkladem je aristokratický atlet. Tato tělesná dokonalost se prolíná s charakterem a je vnímána jako projev přirozenosti a dobrého původu. Opálená pleť, svědčící o venkovních aktivitách, jako je válka a lov, byla historicky znakem

aristokracie v kontrastu s bledostí dělnické třídy nebo zženštilých oligarchů.

Aristokraté, zejména v idealizované podobě, jsou zobrazováni jako ti, kteří nepotřebují své postavení zdůvodňovat složitými důvody. Mají autoritu, velí a jejich postavení je často vnímáno jako samozřejmé, zakořeněné v jejich bytí a realitě (esthlos).

Tvrdí se, že „prapůvodní normou“ řecké aristokracie byl divoký, hrdinský, neuspořádaný život, v dřívějších dobách se oceňovalo loupení a pirátství. Tato antinomická orientace je v průběhu řeckých dějin opakovaně oživována.

Zavedení principu odlišného od rané „fundamentální demokracie“ nebo kolektivismu je možné především díky dobytí cizím kmenem nebo elitou. To neznamená, že všechna dobytí vedou k aristokracii, ale tam, kde existuje vládnoucí třída se způsobem života zásadně odlišným od „fundamentální demokracie“ a nepodřizujícím se jí, je to s největší pravděpodobností výsledkem cizího vnucení.

Filosofie a tyranie se rozvíjejí v pozdních nebo upadajících aristokraciích jako radikalizace aristokratického způsobu života, který je založen na krvi nebo rodu. Tento princip, intelektualizovaný, se stává ideou přirozenosti.

Úpadek určitého typu aristokracie je předpokladem vzniku filosofie.

Aristokratická strana ve starověkém Řecku v debatách o přirozenosti versus konvenci obecně upřednostňovala stranu přírody.

Idea přirozenosti vycházela z jedinečného životního stylu a morálky specifického typu aristokracie, pro niž byla charakteristická dobyvačná elita a nezávislá třída bojovníků zaměřená na individuální převahu, která se projevovala fyzickou zdatností a honbou za „nehynoucí slávou“.

Vnější dobytí skupinou, která zůstala oddělená od dobytých, umožňovalo světonázor mimo homogenní prvotní nomos, což rozvíjelo ideu přirozenosti.

Znalost biologického šlechtění v rámci pasteveckých aristokracií je zdrojem ideje přírody.

Myšlenka šlechtění je rozhodujícím faktorem pro rozvoj principu odlišného od „fundamentální demokracie“ primitivní společnosti, která se zaměřovala spíše na zkrocení než na zlepšení stavu pomocí šlechtění.

Zdá se, že příroda jako měřítko proti „fundamentální demokracii“ „vlády původního“ se nejprve projevuje jako zvířecí moc a hierarchie, jejichž prostřednictvím raná aristokracie chápala a ospravedlňovala sama sebe.

„Moudrý člověk zná mnoho věcí od přírody, zatímco ti, kdo se jen učili, marně tlachají prudkými a nevybíravými jazyky jako vrány proti božskému ptáku Diovi.“ (Pindar)

Pro Pindara je přirozenost tělo a krev, a proto je dědičná.

Dobře vyšlechtěný phusis pro Pindara ztělesňuje vyšší formu pravdy a skutečnosti, která stojí v protikladu k „žvanění“ a „temnotě“ mnohých a umělosti konvencí (nomos). Jedinci s „dostatečnou přirozeností“ projevují svou vrozenou výjimečnost velkými činy a zviditelňují svou pravdu.

Fúsis je základem pravé areté (dokonalosti nebo ctnosti). Pindar tvrdí, že směřování a schopnost k dokonalosti jsou vrozené, jsou záležitostí phusis a krve a nelze se jim pouze naučit. Ti, kdo se spoléhají pouze na učení, jsou popisováni jako lidé žijící v temnotě. Pindar sice uznává roli vzdělávání, ale považuje ho za prostředek k zdokonalování a podpoře vrozené dokonalosti, nikoli k jejímu vytváření.

Phusis (přirozenost) jako dědičnost stojí v protikladu k nomos (konvence). Příroda vysvětluje lidskou rozmanitost jinak než nomos, protože vrozené sklony nejsou produktem lidských zákonů.

Nomos směřuje k zachování pouhého života, zatímco nejvyšší úspěchy jsou vysvětlovány dědičností a krví, což snižuje autoritu nomos.

Nejvyšší typ člověka je produktem šlechtitelského programu, nikoli výchovy nomosem.

Pindar vidí pravé ctnosti jako vrozené, které se nedají naučit konvencemi, což naznačuje, že moudrý člověk je vyšlechtěn, nikoliv vychován.

Šlechtění a výchovu podle přirozenosti lze chápat jako „zdivočení“, únik od nomosu.

Pindar se domnívá, že nezkrotná povaha aristokratů se vždy projeví. Ušlechtilí (esthloi) jsou ti, kteří mají více bytí, více přirozenosti.

Moudrost je pro Pindara rovněž darem krve a souvisí s „vrozeným uměním“.

Přirozenost se pro Pindara projevuje jako krev, odhalená pozorováním biologického rozmnožování.

Platón zachovává základní význam přírody jako spojený se šlechtěním. Jeho zájem o šlechtění je stejný jako jeho zájem o přírodu a politickou filosofii.

Nietzsche, vycházeje z myslitelů jako Pindar, považoval phusis (přirozenost, přírodu) za úzce spjatou s dědičností, krví a biologií, která se u jednotlivých lidí liší svými projevy a sklony, jež vyvolává. Toto pojetí phusis jako vrozené kvality kontrastuje s nomos neboli konvencí, která podle Nietzscheho uniformizuje a nivelizuje.

Nietzsche považoval pěstování tělesné krásy u athénské mládeže za výsledek staletí záměrného šlechtění.

Nietzscheho myšlenky o šlechtění ve své podstatě implikují přesvědčení o lidské nerovnosti, kdy některé typy života jsou nadřazené jiným. Snahu o dokonalost a touhu být prokazatelně nejlepší považoval za základ řecké kultury.

„Pokrok v mém smyslu. - I já mluvím o ‚návratu k přírodě‘, ačkoli ve skutečnosti nejde o návrat, ale o výstup - o výstup k vysoké, svobodné, až hrůzné přírodě a přirozenosti, kde jsou velké úkoly něčím, s čím si člověk hraje, s čím si může hrát.“ (Nietzsche)

Pro Nietzscheho je „návrat k přírodě“ „vzestupem k přírodě“, jehož příkladem je vojenský génius. Lidská přirozenost je „dosažena“ v produkci génia a stát by k tomu měl směřovat, podobně jako šlechtitelský projekt.

Nietzsche viděl původ vysoké kultury v kultivaci lidské přirozenosti prostřednictvím dlouhodobých, přísných a náročných praktik, které se podobají „režimu“. Věřil, že krása a dokonalost rasy nebo rodu nejsou náhodné, ale výsledkem nahromaděné práce generací a principu selekce, který se projevil zejména ve starověkém Řecku. Řecký stát či polis byl podle tohoto názoru v podstatě „projektem šlechtění vynikajících jedinců“.

Nietzsche kritizoval křesťanství a moderní liberalismus, demokracii a socialismus za to, že podporují „dysgenické svazky“, které vedou k tomu, že moderní člověk je „nepovedený“, což podkopává možnost filosofie a plnohodnotného života. Domníval se, že zatemnění eugeniky může vést k dysgenickým výsledkům, zejména v kombinaci s moderní technologií.

Nietzsche měl naturalistický pohled na lidskou přirozenost, zdůrazňoval dědičné ctnosti související s krví a šlechtěním.

Nietzscheho argumentace, jak ji předkládá, naznačuje, že idea přírody a filosofie jako taková vznikla z vědomí biologie nebo šlechtění, zejména v aristokratických společnostech. Snaha šlechtit různé lidské typy a „vylepšovat“ stavy vedla ke konkrétnímu utváření principu odlišného od „fundamentální demokracie“ primitivní společnosti.

Pro Nietzscheho není přirozenost pouze druhem nebo kvalitou, ale především intenzitou. Ušlechtilí jsou ti, kteří „mají více bytí“, mají v sobě dostatečné množství přirozenosti.

Nechuť, kterou moderní lidé pociťují vůči myšlenkám lidského šlechtění a nerovnosti, pramení z rovnostářských principů a ze spojitosti s nacionálním socialismem.

Rychlý pokrok v genetickém výzkumu činí ignorování otázky šlechtění neudržitelným.

Moderní věda, zejména genetika, přináší důkazy o přirozené lidské nerovnosti a genetickém základu chování, což ospravedlňuje myšlenku přirozenosti.

Upřímnému zapojení do historického chápání dědičnosti a přirozenosti brání rovnostářské předsudky a tabu obklopující eugeniku.

Rychlý pokrok genetického výzkumu znemožní nadále ignorovat otázku lidského šlechtění a jeho souvislost s filosofickým a politickým myšlením. Právě proto se na něj filosofie historicky orientovala.

Pochopení lidské přirozenosti, ústředního tématu tehdejší filosofie, bylo v minulosti založeno na pochopení dědičnosti a šlechtění. Podobně jako chovatelé zvířat studují plemena a metody šlechtění, aby porozuměli zvířecí přirozenosti, přistupovali klasičtí filosofové k lidské přirozenosti s vědomím jejích dědičných aspektů.

Filosof a tyran jsou podle Nietzscheho dvojčata nebo komplementární typy, které se vynořují z této radikalizace aristokratického způsobu života. Vznik filosofů a zrod samotné filosofie, chápané jako intenzivní způsob života, je historicky spjat s produkcí potenciálních tyranů. Oba představují

aristokratický typ odpoutaný od striktní tradiční aristokratické morálky a vázanosti na konkrétní historický režim.

Nietzsche viděl platónskou morální filosofii, která sice původně měla chránit filosofii, jako nakonec selhávající, a dokonce ničící předpoklady pro filosofii tím, že kazí přírodu. Domníval se, že je třeba odhodit „politickou masku“ filosofa jako dobrého a zbožného občana ve prospěch opětovného odhalení předfilosofických kořenů filosofie v chápání přírody jako kultivace krve a šlechtění. Nietzscheho „kalikleánský“ jazyk a vitalismus jsou tedy pokusy o revitalizaci filosofie.

Konečný původ této identity mezi filosofem a tyranem spočívá v tom, co Nietzsche nazývá vysokou kulturou, kterou lze chápat jako dlouhou, přísnou a obtížnou kultivaci lidské přirozenosti, proces podobný „režimu“.

Válečná družina nebo bojovná skupina mladíků (comitatus) - Männerbund, existovala mimo rámec původního nomosu a pěstovala ducha nezávislosti a bojové zdatnosti.

„Téměř všechny pastevecké společnosti s válečnou a nájezdnickou tradicí, a určitě i ty euroasijské - ať už turkické nebo indoevropské - mají jedinečnou instituci známou jako válečná družina. Nevyskytuje se v žádném jiném kulturně-

jazykovém komplexu: tvoří ji nezávislá vojenská třída, zejména ta, která se skládá z tlup svobodných mladíků."

„Válečná družina mladíků, kteří žijí mimo zbytek kmene, je napříč kulturami spojována s totemickým symbolem vlka - to, že Romulus a Remus byli vychováváni vlkem, není nikterak ojedinělé - a obecně s „vlčími" obrazy či motivy."

„Kromě toho byla válečná družina chápána jako v podstatě bezprávná a z divočiny - vstup do válečné družiny znamenal život s kamarády v divočině. Mladíci sami sebe vnímali jako divoké psy nebo vlky a obývali divočinu mimo hranice kmenových konvencí. Válečná družina byla mýticky spojována se změnou podoby, „externalitou", překračováním hranic mezi mrtvými a živými atd. Zkrátka představovala v každém ohledu překročení nomosu a jeho hranic jako takových, nadšeně přijímala nikoliv zachování pouhého života, ale ve skutečnosti smrt a vitální, válečný, orgiastický živel, o němž se věřilo, že sídlí v divočině, mimo hranice domova a kmene."

„z primitivních postojů této aristokracie k prapůvodnímu nomosu, z jejich zkušeností a způsobu života, z jejich zvláštních institucí - jako je válečná družina mladíků - a zejména z jejich dlouholetých zkušeností s chovem dobytka a chovem koní a psů pro lov, že se z těchto „primitivních" zdrojů mohla vyvinout idea přírody, i když ve velmi základní a rudimentární podobě."